PROMIN

ПРОМІНЬ

РІК III ЛЮТИЙ — FEBRUARY, 1962 Ч. 2

Фото „Канадійська Сцена".

Authorized as Second Class Mail by the Post Office Department, Ottawa, and for Payment of Postage in Cash.

ПРОМІНЬ

Рік III ЛЮТИЙ, 1962

Ч. 2

Виходить раз у місяць

Видає

Союз Українок Канади

Редагує Редакційна Колегія

Редактор Наталія Когуська

Річна передплата в Канаді $3.50

Поза Канадою 4.00

Поодиноке число ..... .40

Передплату висилати на адресу:

PROMIN

P. O. Box 3551, Sta. B.

Winnipeg 4, Man.

PROMIN

FEBRUARY, 1962 Vol. III

No. 2

Monthly Publication

Published by

Ukrainian Women's Ass'n of Canada

Edited by Editorial Committee

Natalia Kohuska, Editor

Subscription in Canada $3.50

Subscription in other countries 4.00

Single copy ..... .40

Address:

PROMIN

P. O. Box 3551, Sta. B.

Winnipeg 4, Man.

На обкладинці:

Типовий канадійський краєвид зимою.

Фото „Канадійська Сцена"

ЗМІСТ

Леся Українка — Порвалася шкільна розмова 1
Л. Чигирин — У свято Героїнь 1
Марія Пастернакова — Сильвети сучасних українських танечниць 3
Н. Когуська — На два дні до столиці 6
Дмитро Міщенко — Співаряни 9
С. Волинець — Пам'яті Кекилії Гардецької 14
Olenka Negrych — „Be True to yourself" 15
Elizabeth Bilych — Manitoba Provincial Council of Women 17
Важніші дати за роками 18
Відділ ім. Л. Українки — До служби українській справі 20
Микола Олійник — Леся 22
Леся Українка — Літо Краснее 23
При громадській роботі 23
Dr. Yar Slavutych — Навчаймося української мови 28
Діяна Павлик — Звіт відділу СУМК у Вінніпегу 29
Для наших господинь 30
Річні звіти відділів 31

Printed by Trident Press Ltd., Winnipeg, Man., Canada.

ПРОМІНЬ

РІК III ЛЮТИЙ, 1962 Ч. 2

Леся Українка

ПОРВАЛАСЯ НЕСКІНЧЕНА РОЗМОВА

...Порвалася нескінчена розмова.
Тремтить вона мов порвана струна,
В моєму серці. Від одного слова
Розкрилася в душі моїй труна.

Повстала туга, сном важким приспана,
Повстала велетом і досягла до хмар,
Жаль запалав прибоєм океана
Загомонів страшний його пожар.

Ох, той пожар у других будить силу
Ту, що Бастилії тиранів розбива,
Що визволя з кайданів волю милу, —
У мене будить він слова, слова!

Товаришу! не можу я мовчати,
Лежить таке прокляття на мені,
Що мушу тугу словом зустрічати:
Вони дзвінкі, мої думки сумні.

Часи глухонімії не заглушать
Дзвінких думок, вони бренять, бренять, —
Отак невільники руками ледве рушать,
Як на руках кайдани задзвенять.

І там, де на всьому лежить печать мовчання,
Де стримані і скарги, і пісні,
Де здавлені прокльони і ридання,
Вість людям подають кайдани голосні.

Нехай же дзвонять голосно кайдани,
Не буду заглушать коли б могли
Вони збудить луну і розтроюдить рани
В серцях людей, що мохом поросли;

Коли б могли вони так людям нагадати
Про поневолених, замучених братів,
Посажених поза залізні грати,
Відданих в руки невісних катів.

Коли б кайданів брязкіт міг ударить
Перуном в тії заспані серця,
Спокійні чола соромом захмарить
І нагадать усім, що зброя жде борця;

Коли б ця зброя здійнялась до бою,
Загомоніла б так, як туча градова, —
Тоді б замовкли вже самі собою
Кайданів брязкіт і такі слова.

Л. Чигирин

У Свято Героїнь

Далеко поза межами рідного краю, щороку ми з пошаною клонимо голови перед Героями й Героїнями, які віддали своє життя за свободу України. Зокрема підкреслюємо це, що жінки в нашій історії боротьби за державність занимають рівнорядне становище з чоловіками. Насувається питання, яка в цьому причина? Чи українські жінки мають особливі бойові інстинкти й нахили? Чи вони не мають тих жіночих прикмет, якими визначаються жінки інших народів, що їм судьба визначила окреслене місце в родинному огнищі, як місце дружини й матері, місце виховниці своїх дітей?

Українське жіноцтво зовсім не визначається відмінністю від жіноцтва інших народів. Але спеціяльні політичні обставини й любов до свого народу заставляють їх доповняти ряди борців і допомагати чоловікам на шляхові здійснення національного ідеалу. Ціла історія України повна світлих жіночих імен — Героїнь.

Козацька доба записала ім'я дружини сотника — Олени Завісної. Коли поляки облягали містечко Бушу, вона, будучи в кріпості разом із своїми дітьми, висадила твердиню в повітря, щоб живою не датися в руки ворогам. Після Полтавського програного бою слідували важкі століття неволі. Кріпацтво калічило душу народу, але бажання свободи в Україні безсмертне. Заясніти знову яскравим світлом довелось йому в великій постаті Т. Шевченка й його творчості. Послідовницею й спадкоємницею Шевченкових ідей була Леся Українка, яка могутністю свого поетичного слова приготовляла народ до реалізації Шевченкового „Заповіту".

Визвольні змагання нашого народу під час першої світової війни також записали багато славних жіночих імен, а між ними були Віра Бабенко й Маруся Тарасенко. Та коли воєнні стріли замовкли й Україна опинилась у новій неволі, прийшов час діяти тайно в підпіллі. Тут у підпіллі народились духово Ольга Басараб і Олена Теліга, дві яскраві постаті у нерозривному ланцюгу наших прямувань до свободи. Перша, це воїн-революціонер; друга, це жрекиня-революціонер, яка цілу свою поетичну

Олена Теліга

творчість зосередила в поклику до боротьби за волю. Обидві згинули в відмінних обставинах, але з рук подібних ворогів. Кожна з них кладе свою духову печать на нову сторінку визвольної історії нашого народу, знаної під назвою „Доба Героїв".

І тоді, коли червоний окупант захопив цілу Україну, спротив нашого народу був далі незламний. Почались дії славної У.П.А., а в її рядах було багато знаних і незнаних дівчат і жінок, які гинули на своїх постах і гинуть ще й досі. До глибини потрясла нами вістка про 500 героїнь у Кінгірі, що голіруч вийшли проти ворожих танків, які заволочили їхню спільну могилу.

Ці коротенькі згадки про жіночий героїзм кличуть нас до застанови. Щороку обходимо роковини смерти Героїнь і питаємо себе, які наші обов'язки супроти рідного краю?

Не всім жінкам судилось бути героїнями й не всі ми здібні до геройства. Вміти згинути геройською смертю за рідний край, це великий божий дар. А все ж таки не будучи героїнями, не можемо виключити слова „герой", „геройський" із нашого словника. Цього року, після відкриття пам'ятника Т. Шевченка в Вінніпегу, коли ми святкували сімдесятліття піонерської доби в Канаді, насувались зовсім спеціяльні рефлексії. Бо ідеалами Шевченка були перейняті перші українські піонери в Канаді, які серед найтяжчих обставин життя не забували „хто вони, чиї сини, ким і защо закуті". Любов до України й обов'язки супроти неї вони передали своїм дітям. Від піонерів можемо багато вчитись і ми, що приїхали до Канади по першій, або другій світовій війні, бо нема сумніву, що піонери є героями. Їхній героїзм, не той, яким визначалась Ольга Басараб, чи Олена Теліга, але він був героїзмом щоденного життя, який проявлявся в виконуванні обов'язків. Чи ми всі їх виконуємо, переконаємось, коли в дома послухаємо, якою мовою говорять до себе наші діти. Чи говорять вони мовою Т. Шевченка, Лесі Українки, Ольги Басараб і Олени Теліги? Чи ті ідеї, що були дорогі нашим матерям, а потім нам, мають також вартість і для молодої ґенерації, що народилася в Канаді? Чи може то про нас казала Л. Українка, що „старі мечі поржавіли, нових ще не скували молодії руки; були поховані всі мертві, а в живих не бойової вчились ми науки".

Діти перших піонерів не затонули в чужому морі, але знаючи українську мову, включилися активно в громадське життя й ми знайдемо багато їхніх імен у державних урядах і установах, де вони заступають інтереси нашого народу. Всі ми знаємо, що дост. премієр Канади Д. Діфенбейкер є родом із Саскачевану, де в своїй праці познайомився з нашими поселенцями й зробився приятелем українського народу.

Яскраві світла сиґналів, що їх привезли наші земляки перед сімдесяти роками до Канади, не згасли, але є прожектором у майбутнє й учать нас великої правди, що випливає з героїзму в щоденному житті. Нашим обов'язком є піонерську добу продовжити й її завдання поширити. Поняття „прерії" де почали працювати наші піонери, сьогодні поширюється на цілий світ, який має бути ареною піонерської праці на користь України, бо інформативна праця про Україну серед чужинців є також „піонерством".

Може це й було в плані Божого Провидіння, що вихор розкинув нас по цілому світі. Бо історії України ніколи не бракувало великих героїв і героїнь, які віддавали життя в боротьбі за свободу й напевно їх не забракне і в майбутньому, коли знову дійде до зудару з ворожими силами. Зате Україні завжди бракувало приятелів у вільному світі, які зрозуміли б її прямування до самостійного життя й піддержали б його. Тому ми жінки поза межами рідної землі не повинні забувати того, щоб зорганізовано й індивідуально вести інформативну службу на користь України де тільки спинимось: на

Марія Пастернакова

Сильвети сучасних українських танечниць

Рух і ритм є вічні. З дослідів над творенням і розвитком людської мови виходить, що заки ще людина вміла словом виявити свою думку і духовий стан, коли її мовний словник обмежувався лиш до мовоподібних вигуків, вона висказувала свої бажання, почуття й настрої рухами тіла й мімікою обличчя. Вони теж були засобом магічної комунікації між людиною і силами природи, від яких залежали умовини її щоденного життя. Взаємний звязок зі сонцем, землею, водою й місяцем, що був мірилом часу, з давен-давна входила передусім жінка. Вона ж бо була відповідальна за здоровя і життя родини, зберігаючи її використуванням й перетворюванням земних плодів. Жінка, яка взагалі мала передову ролю у процесі розвою людського суспільства, яка перша клала основу під будову родини, була теж творцем перших культових понять і форм почитання надприродних сил, що з них найстарше божество — це богиня мати, джерело життя у всесвіті. У культових церемоніях, що відбувалися головно при змінах пір року, передусім жінки брали участь і рухами, які уподібнювали падіння дощу, ріст збіжжя, вітер, громовицю і виявляли предиспозицію до пантоміми, вони накликували плодовитість, приворожували врожай, просили в богів особливої ласки.

Мімічно-жестові вислови цієї драматизованої, метафізичним духом проникнутої дії, з часом охопив ритм і вони дістали обдуману танкову форму. Танець отже, що в своїй початковій стадії відбувався без супроводу музики й співу, а правило ним тільки відчуття ритму танцюючих, був найстаршим виявом чуттєвого життя пралюдини і діяв у чисто духовій сфері. Одначе впродовж багатьох тисячеліть його первісний сакральний характер затирався, форми вироджувалися, танець переходив часи знецінення і цілковитого усунення з місць культових відправ. Та все ж танець хоч і зродився з інстинкту фізичного самозбереження, є продуктом людського духа, овочем прастарої культури й уподобань усіх суспільних шарів. Тому він не занидів і не пропав, а найшов пригожий для свого існування і росту захист серед простолюддя, де під назвою обрядового і народнього танцю зберігся до сьогодні, як його власна творчість, освячена глибокою традицією . Найстарша форма танців — це хороводи з перевагою танцювальних ритмів; основою є коло і з нього розваються фантазійні, переважно геометричні взори. Кращі з них — це „Веснянки", що у руховому вислові і настрою є передовсім дівочим танцем, хоча в них іноді беруть участь теж хлопці. Передову ролю мають жінки теж в обрядових танцях: обжинкових, весільних, похоронних, в яких збереглося багато архаїчних елементів давного культурного характеру і тим вони близькі до драматизованої старовинної хореографії. Жінка в українських народних танцях виявляє увагу до гарних рухів, вкладає в них усю свою елегантність, танцює з ґрацією, її рухи мякі, ліричні. Навіть коли танець має любовний мотив, залицяння, українка завжди стримана у вияві своїх почувань, так, що хлопець мусить своєю фізичною справністю-пописом, (ефектовними присідами й скоками) звертати на себе увагу, добувати ласку вибраної дівчини. Зовсім не таке відношення жінки в танку є прим. в мадярському чардаші, чеській польці та в баварських і тирольських народніх танцях.

Є оправдані підстави думати, що на княжих дворах України, які мали родинні, культурні й торговельні звязки з пануючими родами Західної Европи, були такі самі або подібні форми двірського життя. Своє місце мав тут теж танець, головно в часі обрядових церемоній і бенкетів і він всеціло базував на народних хороводних іграх, йшов при супроводі співу і народних інструментів, як гуслі, сопілки, трубки й бубни.

Український народний танець, завдяки багатству форм, різнородності змісту та декоративному малюнкові, дістався на сцену і в чистій

місцях нашої праці чи між нашими англомовними сусідами. Нам було дуже радісно, коли ми бачили вислід цієї праці наших земляків у Англії, бо минулого року вітали ми в Канаді лорда Оберона Герберта, великого приятеля української визвольної справи. Україні треба ще більше таких людей, як він, а спеціяльно сьогодні, коли навіть дикі народи, що ще недавно були канібалами, визволяються з кількасотлітнього поневолення й будують своє самостійне життя.

Могутній вітер свободи поневолених народів зачинає все гостріше віяти в світі. Від нашої праці тут, у вільному світі буде в великій мірі залежати і майбутня доля України!

своїй формі особливо був плеканий в давних етнографічно-побутових театрах Кропивницького, Старицького та Саксаганського. Звідси відкритим стояв йому шлях в оперу („Наталка Полтавка", „Запорожець за Дунаєм" і др.) і в балетні вистави, де він під назвою характерного танцю сповняє важливу ролю у розвитку балетної дії. На сцені, поруч інших родів танців, український народний танець не втратив нічого зі своєї свіжості й життєрадості, навпаки, ним щораз більше зацікавлені хореографи як живим джерелом творчого надхнення для своїх танкових композицій. По всій Україні і на еміґрації плекають народний танець в окремих танкових ансамблях, приділяючи його всесторонньому вивченню особливу увагу.

В ніодній ділянці мистецтва жінка не добилась такого значення і таких чолових позицій, як у сценічному танці. Це в першій мірі стосується до клясичного балету, де всевладно панує жінка, приділяючи мужчині лиш другорядну іноді навіть принижуючу ролю. Вона теж має вирішне слово у творенні нових напрямків, оформлює танкові стилі, відкриває йому шлях у завтрішній світ Айзидора Дункан, Мері Вігман, Марта Ґрегем, Аґнес де Милл і др.) В тому відвічному змагу за добуття танкові все нових мистецьких підвищень беруть теж активну участь українські сценічні танцюристки в Рідному Краю і на чужині.

**
*

У невеличкому альбомі, що захований у скринці між рукописами й книжками, крім фотознимок осіб близьких і знайомих, є теж цінні памятки-світлини українських і чужих танцюристок. І в присмерках підвечірної години, коли над душу хвилею важкою сплине туга за далеким рідним Львовом, вони живими являються мені спогадом ясним перед очі просувають картини свіжі, незабутні...

Валентина Переяславець

Блідим золотом вже блиснули світла рибальських човнів у фіордах. Вечірня імла молошними переливами піднімалась все вище й вище і ніби тихим зідханням досягла верхів гір. Сольфейґа відложила веретено і як кожного вечора впродовж багатьох років вийшла виглядати Пер Ґюнта. ...І тим разом його ще немає... але він прийде колись — поверне до неї, бо велика любов на галявині серед лісу для нього, для Пер Ґюнта і в хрустально-ліричному танку виявляє свою любов, тугу й дівочі мрії про щастя з коханим... Цю глибоко драматичну, повну гуманності й шляхетних почувань постать передала з великим мистецьким хистом пріма-балерина Валентина Переяславець у поетичній драмі Ібзена „Пер Ґюнт", до музики Ґріґа, в поставі українського Театру Опери й Балету у Львові у 1942 р. Цей особливо танко психологічно різьблений образ Сольфейґи, що належить до кращих героїнь балетного репертуару у виконанню Валентини Переяславець, залишив у вигляді незатертий спомин і з ним повязані теж і другі балетні вистави у Львові. Вона у всіх мала чолову ролю і завжди вміла танцем і мімікою передати у всій повноті складну ґаму людських переживань та індивідуальність персонажу. Ніжна, півлеґендарна Сольфейґа гнучко перевтілювалась у героїчну, готову до бою за людську кривду Лаврансію, то знову у „Дон Кіхоті" Валентина Переяславець танцює розпалену жаром андалюзійської крови, ролю Кітерії, в „Сільському коханні" (частина балету „Лілея", К. Данькевича, на сюжет Т. Шевченка) вона любить і страждає простим, нескомпліkованим чуттям української сільської дівчини. І в других балетах, сяйвом романтики сповитих, безтурботною грайливістю просякнутих чи життєвим реалізмом набренілих, завжди многогранний талан Валентини Переяславець находив щирий вияв повністю реалізував мистецькі задуми хореографа-постановщика.

Вже з восьмого року життя Валентина Переяславець розпочала свою танкову освіту в ленінградській балетній школі. Прийшла хвилина, коли перед нею, як і перед кількома другими здібнішими учнями школи, відкритим стануло питання — остати на довго, можливо назавжди, між членами кор-де-балє, або вирости понад його рівень і бути першою балериною. Валентина Переяславець вибрала це друге. І шляхом незвичайної витривалості, праці і любови до танцю як повноцінної компоненти мистецтва, досягла прекрасних результатів, добилася найвищого ступня в балетній карієрі. На сценах України, в тому передусім в театрі Опери й Балету в Харкові, Києві і Львові, Валентина Переяславець показала клясичний танець у його чистій, повній формі, демонструючи при цьому високої кляси танцювальну техніку. Зокрема у Львові, де не було традиції клясичного балету, вона у співпраці з балетмайстром-режісером Е. Віґілевим поклала основи під балетне мистецтво, працюючи теж як педагог в балетній студії Інституту Народної Творчості.

І нежданно, серед розгару творчої праці, воєнні події сколихнули людською хвилею і вона

не по своїй волі рушила на захід. Плила теж з нею Валентина Переяславець, але не знедолена воєнною психозою, а з візією в очах, що ясною луною майоріла в далечі, показуючи шлях, куди ішла колись Анна Павлова і стільки світової слави балетних майстрів...

Візія зникла і прийшла монотонія таборового життя. Сила індивідуальності і непересічна інтелігенція не дали Валентині Переяславець розгубитися в людській масі, вона і в таких іноді безнадійних життєвих умовинах і ситуаціях жила своїм мистецтвом, з глибокою вірою у кращий час. Збірала біля себе дітей і молодь і вчила їх клясичного танцю від абетки починаючи. І вже по кількох роках її здібніші учні виступали на сцені перед своєю і чужою публикою в Інґольштаті, Мюнхені і других містах Західньої Німеччини.

І знову зрушилась людська хвиля, відпливаючи далі на захід, аж за Океан. З нею причалила до Ню-Йорку теж Валентина Переяславець. Воєнні переживання залишили свої наслідки. Вона з гідністю зійшла зі сцени, скинула „балетну пачку" і віддалася всеціло педагогічній праці. Знова є біля неї діти, вона продовжує вести в Ню-Йорку українську балетну школу. Своє знання, досвід і любов до клясичного танцю передає молодшому поколінню, повязуючи світлі традиції клясичного балету з новими мистецькими танковими формами. Здібніші учні Валентини Переяславець переходять до американських балетних і оперних ансамблів. Її високо оцінюють американські балетні хореографи, запрошуючи її як педагога до школи репрезентаційного американського „Балет Театру", що виховує молодих клясичних танцюристів. Мистецьким керівником цього балету є Аґнес де Милл, творець типового американського танцю, який віддає духовість й уподобання американської людини.

Валентина Переяславець має видатні заслуги для українського балету, коли взяти до уваги, що з усіх ділянок українського мистецтва він один ще й досі не виявив свойого національного обличчя. Одначе повна посвяти праця Валентини Переяславець не зупиниться на веденню школи і віддаванню талановитих українських танцюристів у чужі руки. Ми певні, що слідом других культурних народів українці на еміґрації створять Український Національний Балет, а його мистецьким керівником буде б. прима-балерина Валентина Переяславець.

(Далі буде)

З Новим Роком!

З нагоди цього історичного і памятного року, 35-літнього ювілею Союзу Українок Канади, Центральна Управа бажає нашим Провінціяльним Екзекутивам, членкам-основателькам, зарядам по відділах, нашій визначній редакторці, пані Наталці Когуській, та всім членкам і їх родинам, щоб всім здійснилися всі найкращі мрії про успіхи в особистому і громадському житті!

З нами маємо довголітній досвід і світлі успіхи тих, що здвигнули організаційне життя в Канаді. Перед нами є ще кращі переспективи, бо на організаційному шляху, разом з нами, йде вже й молоде покоління, яке родилося, зросло і виховалося під нашим проводом. В їхні руки можемо з певністю і гордістю передати наш полумяний „Смолоскип" а дорогу їм освічуватиме блаженне сяйво і теплота ясного „Променя"!

За Централю Союзу Українок Канади:
Стефанія Пауш, голова
Розалія Карпяк, кор. секретарка

З нагоди 35-ліття

СОЮЗУ УКРАЇНОК КАНАДИ

висилаю поштовим переказом $10.00 на пресовий фонд журнала „Промінь".

Як одна із піонерок жіночого товариства ім. Ольги Кобилянської в Саскатуні, з якого виколисався Союз Українок Канади, я незмірно радію, що труди організованих жінок принесли поважні плоди за пройдених 35 років. Зокрема тішуся, що ми дочекалися власного журнала.

З нагоди 35-літнього ювілею вітаю центральну управу, редакцію журнала і всіх членок Союза Українок Канади та бажаю свіжих сил і витривалости в дальшій праці.

Софія Ґрещук.

ЖІНОЧЕ ТОВАРИСТВО ДОНЬКИ УКРАЇНИ
в Монтреалі
вітає
СОЮЗ УКРАЇНОК КАНАДИ
з нагоди 35-літнього ювілею

в його культурній громадській праці. Висловлюємо признання всім бувшим і теперішнім провідницям, редакції журнала „Промінь" і всьому членству по відділах, і хай Господь благословить до дальшої праці!

ЗА ЗАРЯД ВІДДІЛУ ДОНЬКИ УКРАЇНИ:

Михайлина Нема, голова,
Марія Зимовець, секретарка.

Н. Когуська

На два дні до столиці

В дорозі на поїзді

Світ, наче огорнувся в прозору молочно-білу кирею. Крізь вікна поїздового вагону пробігають соснові бори і безлисті дерева. Густий іней окутав і гори і ліси, що стоять мовчазні чарівно білі і таємні... Здається, що в глибині лісу, під навислими білими вітами блукають якісь духи. Поспішний поїзд мчить на схід — з Вінніпеґу до Оттави.

По двох-трьох годинах їзди з Вінніпеґу, починаються скалисті узгір'я; сталево-бурі і ржаво-брунатні скали стоять мовчазні, місцями голі, місцями покриті дрібним лісом, тонуть десь в прозорій імлі. Тут то там мигне замерзле плесо білого озера і дорога знов вється між навислими бронзовими брилами, то влітає на хвилину в тунель і далі мчить.

Дивлячись на ті лісами покриті горби, узвори, непрохідні бори соснові, пригадуються трагічні оповідання українських поселенців, коли вони проїжджали — їхали з Галіфаксу до Вінніпеґу і міряли очима „Канаду". В серці родився жах, а по обличчі текли гарячі дрібні сльози — покинули цвітучі вишневі сади, зелені луги, широкі простори піль і буйні зелені діброви, а оце каміння, як кремінь, мочари, ліси і більш нічого. Аж поки проїхали границю провінції Онтерії і вїхали в Манітобу... Давно це було, коли пливли перші лави української іміґрації, шукаючи заробітку, кращої долі дітям, багато землі, свободи і мирної, тихої праці... Спочатку, бідуючи, будували своє господарство, опісля громадське і за 75 літ поселенння скільки добра надбано, скільки багато досягнено й то завдяки їм, тим першим, які положили підвалину в громадському життю, вони ті, що навіть не знали, що існує така річ як географія і щоб її прочитати доки виїдуть до Канади та про ту Канаду більше дещо дізнатись... Їхали навмання, нічого не знаючи. Сьогодні, ті самі українці, діти тих піонерів-поселенців відограють значну ролю у складі канадійського суспільства й от на заклик канадійського правительства їду до Оттави на наради редакторів етнічної преси. Багата канадійська земля, добробут і свобода дали українським поселенцям крила піднятися з долин економічних і сягнути в сферу науки, професій та торгівлі, створити громадські кадри. Велика частина нас загубилася серед нового оточення, нових обставин, затратила своє імя і розсіялася — це слабка, несвідома і без вищих стремлінь маса. Розумні, здорові душею родини, цілі поселенські округи на землі і в містах зберігли себе як нарід, як суспільство...

У моїм вагоні затишно, тепло, в маленькім купе „румет" мій столик, на нім купа довгих шпальт коректи, запас письмового паперу і кілька книжок до читання. Передомною півтора доби дороги, можна багато дечого повикінчувати за час подорожі, однак мій зір знов потопає за вікном. Простір, хоч і окутаний білою мрякою манить геть туди далеко до обрію біжать думки, втікають, блукають горами по засніжених узворах. Он на вершку скалистого горба високо стоїть врізавшись в тло сірого неба самітня струнка ялиця. Наче горда принцеса вибилась на вершину і дивиться згори вниз на все дрібне, немічне... Дивлячись на неї пригадується поезія зі шкільних часів, яку я дуже любила:

„На півночі дикій стоїть одинока
На голій вершині сосна,
І мріє в гойданні, а снігом блискучим,
Убрана мов в ризу вона.

І сниться їй ніби в пустині далекій,
В тім краю де сонечка схід,
Одна і сумна на узбочу високім,
Чудова там пальма стоїть.

Самітна на вершинах... Вона виставлена на негоди, бурі, без захисту, без опіки спокійна і горда перед ніким не хилиться.

Годі! поринаю в працю. Тут інший світ — роблю коректу „Кармелюка" для виходу другого тому. Тут змагання, боротьба і лісові нетри, печері і панські покої, і страждання і смерть, і погоння й утеча, он понура тюрма й утеча з неї; одчайдушні постатті оборонців своєї правди переносять мене геть в ті далекі давні часи моєї далекої батьківщини України. Зникає все довкілля, минають години побільшуються шпальти провіреної коректи. Гучна поїздова сирена привертає мене до дійсности, поїзд звільняє ходу. Один погляд у вікно і серце на секунду зупиняється — це Су Лукавт, дивізія і містечко, місце моєї першої зупинки в Канаді; тут прожила я пятнадцять років — мій найкращий вік, тут виростали і ходили до школи моїх двойко дітей — доня і син. Он та дорога під лісом, де я так часто весною й літом ходила з дітьми на прохід, тут моя доня навчилась любити красу при-

роди і витворила замилування до малярства.

Схожу на перон, тут зупинка на пятнадцять хвилин, але нікого знайомого. Поїзд мчить далі. Сьогодні якраз 18 літ як покидала я цю місцевість, а здається наче це все вчора діялось. Місцевість сколихнула і викликала рій споминів пережитого; скільки ж в них радісного, і сумного, і болючого і величнього. Яка ж сила кермує людським життям? Найбільш кольоритними повними барв і сонця картинами стають передо мною моїх двойко дітей, їх забави, їх прогулки, їх довіря і дитяча любов. Сьогодні у них вже свої родини, свої діти. Так швидко минули роки в постійній праці, обовязках, турботах. Повертаю свою думку до розложеної на столику праці і поринаю в неї. Небо випогоджується, рожевіє над заходом, іскриться сніг, якого тут так багато.

Неділя рано. Поминувши Содбури панорама щораз міняється, снігу чимраз менше а остаточно він зовсім зникає. На полях пасеться худоба, зеленіють осіннім кольором поля. Щодалі на схід, тимбільше стрічається по боках дороги густі березові гаї, їх стовбурі білі - біліські, лише верхні галузки прибирають брунатного кольору, то знов темно-зелені соснові бори.

В Оттаві

Столиця, серце канадійської домінії. Здалеку освітлена й в чудових кольорах різних ліхтарень, оголошень, готелів, ресторанів, освітлена тисячами вікон і ліхтарів. Широкі вулиці, памятники. Гордо пнуться вгору вежі будинків парляменту, гострі вершки будови ґотицького стилю віють старовиною і спокоєм. Всі ці будови положені на високому місці, звідки відкривається чудова панорама на місто й околиці, особливо в погідний день, або вечером, коли місто освітлене.

На стації очікували на мій приїзд п-ство Тріщуки і помогли дістатись до готелю Лорд Елґін. Тут на зарядження правительства зупинились всі редактори етнічної преси, що мають брати участь в конференції. Пані А. Тріщук заслужена в рядах Союзу Українок Канади, членка: Саскатун, Едмонтон, тепер в Оттаві. Є тут молодий, недавно зорганізований відділ Союзу Українок Канади. Парохом тут у православній громаді добре знайомий Всеч. о. Ґорґіца, молодий, що закінчував теологію в Колеґії св. Андрея у Вінніпеґу.

Вечером, в залі під церквою зустріч з громадянством і гутірка. Стрічаю тут моїх давніше знайомих — ось пані Галя Даркович (знана багатьом як Галя Михайленко), архитект Кодак — познайомились кілька років тому в Гемилтоні, коли він працював там у будові церкви, а там пані Дорофій з молодою донею-студенткою університету, що побирає курс журналістики, молода співачка пані Лазарович, ось нові знайомі — Лащевська, Штепа, Заболотний, Савченки, Романів і ін.

По короткій промові дискусії й чай. Виринули питання завдань Союзу Українок Канади, участь беруть і жінки і чоловіки — все в дружній товариській атмосфері. Я в цій залі перший раз; коли останній раз я промовляла в оттавській громаді, то цю церкву тоді щойно були купили і мали ремонтувати. Тепер вже все гарно уладжено і церква в середині дуже гарно прибрана, розмальована, викінчена. Головною справою в моїй промові є журнал „Промінь", його завдання і т.п. Того вечора зголосилось шість нових передплатників.

Вечір сходин, зустріч з давнішими і новими знайомими зробили на мене милі враження. Такі ці наші громадяни всюди — добрі, з бажанням помогти справі, щирі для тих, хто приходить до них зі справою для загального добра. І ще довго вечером, вернувшись до кімнати свого готелю, я думала про всіх тих людей, про їх труднощі і турботи, про їх бажання і добру волю. Як ще багато треба покладати праці, як ще треба великого любячого серця, посвяти і глибокого зрозуміння, щоб скерувати в одну спільну дорогу наші розпорошені сили і йти разом до спільної мети.

Конференція

Конференція редакторів етнічної преси відбувалась в одній із заль парляменту. Реєстрація і наради. (Звідомлення з конференції було подане в попереднім числі „Променя"). Поруч самої конференції, її ходу нарад, мене цікавить також постать міністра Горожанства й Імігрції Елейн Фейркло. Вона керувала ходом нарад. Мене все цікавлять постатті жінок, що беруть участь в політичнім життю країни — подивляю їх енергію, їх широкі обрії — сенаторки — Карін Вилсон, Іва Кембал Фалліс, Олив Ирвін, Г. С. Кворт, Маріяна Б. Джодіон, Флоренс Елсі Інмен; жінки посли: Джуді Ламарш, Маргарита Ейткен, Джін Кеселман, Елейн Фейркло — жінка міністер. Це тільки домініяльний парлямент, сюди не включені жінки, що є по провінціяльних парляментах, урядах міста, муніціпалів і т. п. Це ж те, що за нього змагались жінки довгі десятиліття — рівність прав у всіх ділянках життя.

Міністер Фейркло це жінка високої культури, певна себе, уміє знайти себе в кожній ситу-

ації і з неї вивязується з певною ерудицією; така вона і в соціяльному житті — у відношенні до людей привітна, товариська з почуттям достойности своєї позиції.

Під час перерви я думаю багато про наших жінок посолок — покищо ми не маємо ані одної українки, ані в провінціяльнім, ані в домініяльнім парляменті. Не можу зупинятися довго над тим питанням, знаю, що серед українок є дуже здібні жінки і вірю, що вони ще прийдуть. Пригадуються посолки українки в Україні — Мілена Рудницька, сенаторка Олена Кисілевська, якої син є присутній на залі. Хочу вірити, що з повстанням незалежної української держави до складу парляменту в Україні будуть входити жінки посли, міністри і сенатори. На згадку про долю мойого народу так болісно стискається серце. Ось нас як багато представників своєї преси, редакторів зїхалось в інтересі цієї країни, щоб стати на сторожі її свободи, країни, в якій знайшли і ми українці свій другий дім, знайшли притулок тисячі вигнанців з рідної землі. Повертаю думки до ходу нарад. Комунізм ворог цілого вільного світу, ворог нас всіх, що люблять і цінять волю і тому в нашім інтересі бути дійсними горожанами цієї країни, боронити її свобід і щоб могли ми поруч працювати і в користь освободження своєї батьківщини України.

Вечір у Торонті

Ніколи не забуте гарне Торонто, скільки милих спогадів, як багато сердечних друзів, знайомих, скільки разів доводилось переступати пороги просторої залі будинку церкви св. Володимира на Бетирст. І ось я знову тут, лише на один вечір. Зустріч з громадянством вечером попередила гостинна вечеря в домі п-ва Сакалюків, куди привезла мене зі стації своїм автом панна С. Олійник, секретарка пров. екзекутиви Союзу на Східню Канаду. На вечері стрічаю панів — всі знайомі: пані Пасерб, пані Т. Бевш, голова пров. екзекутиви, др. Янішевська, панна Олійнник, господиня дому пані К. Сакалюк завжди життерадісна, з відчуттям тонкого гумору і сердечної ввічливости.

В залі на Бетерст знов багато знайомих громадян, друзів. Приїхали з Гемилтону панство Ю. А. Токарики спеціяльно на моє прохання і це мене мило зворушило, добр. М. Фотій вітає своєю властивою їй одній поважною і ніжною усмішкою, ось пані М. Буряник, давній сердечний друг і її доня Мирослава Охітва, пані Охітва, пані Чулій та багато інших. Вечір перейшов на розмові, на обговоренні деяких справ, нарадах над нашими спільними справами, а одною з них наша недавно розпочата праця — наш журнал „Промінь". Поділилась я з присутніми перебігом конференції редакторів етнічної преси в Оттаві. На закінчення чайне прийняття і радію „корсажем" з живих квітів, яким обдарували мене ще на початку.

Представляють мені молоденьку пані — Віра Ворскло! Ах, це ж поетка. Я говорила з нею по телєфону сьогодні, прохаючи зустрічі. Це ж один з наших поетичних талантів і шкода було б не стрінутись з такої нагоди. Торонто відділене від Вінніпеґу поверх тисячою миль і хто знає коли знов доведеться бути. Зустріч коротка але дуже мила, залишається як дорогий спогад. Вітаються пані Завадська, кореспондентка „Променя" у Торонті і пані Зоя Плітас, одна з комітету видання Творів Леоніда Мосендза. Це все вже на чайнім прийнятті.

В гостях у поетки

Переночувавши вигідно в гостиннім домі п-ва Сакалюків і вони, знаючи моє бажання стрінути поетку Ларису Мурович, виявили найкращу волю поїхати автом до Пикерінґ, де поетка живе. Я дуже раділа таким рішенням моїх добрих друзів. Стріча вдома остільки добра, що можна трошки довше посидіти і поговорити, чого в гурті, під час загального зібрання громадян годі зробити. Вечером, того самого дня, я маю всідати на поїзд до Вінніпеґу, маємо отже до розпорядимости більше як пів дня.

Кілька годин побуту у поетки залишили в моїй душі так багато прекрасного. З поеткою я стрінулась була раніше рік і пів тому в Торонті на зїзді. Зустріч була дуже коротка. Тепер, в спокійнім, тихім домі ми могли поговорити, обмінятися поглядами. Говорили про її творчість, про поезію взагалі, про літературу. Її поезії наші читачі стрічають в журналі „Промінь", вони, я би сказала, прекрасні, сяючі, як перлини. Такою ж є і духовість Лариси — погідність духа, оптимізм, а поруч того десь в глибинах душі бренить струна глибокої туги; може томить її доля свого страдального народу, може не сповнились високолетні мрії поета, а може роки скитання лишили на душі свої сліди. Живе поетка з чоловіком і сином в тихому, мальовничому закутку на околиці Пикерінґ.

Знаю, що завдячую багато зі свого побуту і всього гарного в Торонті п-ву Сакалюкам, і нехай мені буде вільно висловити на цім місці мою щиру подяку.

Дмитро Міщенко

СІВЕРЯНИ

РОМАН

(Продовження)

З давніх-давен відома їм та путь. На ній і слави зажили — знають сіверян тепер по всіх сарацинах, навіть у Багдаді. Люди із Десни були і є бажаними гостями у тім краю. Араби не тільки мита зменшують на їх пушнину, — самі в Чернігові не раз уже були. З товарами і так, мандрівники усякі. Коли б лиш не Ітиль та не його данина... О-о, коли б не це, князь знав би, як повести торгівлю!

Але якби лише данина, а то й підлеглості вже вимагає каганат. Діди пустили свиню за стіл, то вона й ноги на стіл: в Тмутаракані, у славній Білій Вежі стоять тепер хозарські залоги. А це ж були сіверянські володіння, надійні остроги на торгових путях. Та хіба тільки в Тмутаракані? Тут, на Сеймі, гості хозарські осідло стали жить. Скуповують за безцінь дар лісів — пушнину — і караванами везуть на сарацинські ринки. Так недовго й шматка хліба позбутися: нахлинуть, як саранча, і приберуть до рук усю торгівлю.

Біда... Коли б та сила, ударив би зненацька і геть за Дін відкинув би ненависних хозарів! Подумать тільки, яке багатство, які простори! Від берегів могутнього Дніпра до величавого Дінця і ген за Дінець — до красеня Дону широко розкинулась між степом і полуночною Руссю земля Сіверянська. Є де і сісти, і хліб зібрать поселянину. Та й люд загомонів по берегах річок. Раніш пливеш було від селища до селища добу, а зараз глянь, які ростуть скрізь гради та городища: на Десні — Новгород-Сіверське, Остер, на Сеймі — Путивль, Рильськ, Трубецьк, а далі й Курськ на волоці з Дінця у Сейм. Та й по Дінці, по Дону, як гриби, пішли: Чугуєв, Змієво, Нежегольське, Катковське. На полудні — древнє Лишове, Переяслав, на полуночі — Стародуб, а Любеч, а Річиця на Дніпрі, прадавній Сновськ на Снові. Не згірше града Чернігова возвисились над землею Сіверянською, яко надійні стражі, яко оберігаючі її спокій остроги.

Зібрати б усіх в єдину рать — до самого Ітилю погнали б драпіжницьких хозарів. І назавжди, навіки.

Пора, пора вже братися за розум. Та й доля усміхається. Раніш тримались за Ітиль, за шлях в араби, тепер нова відкрилась путь — путь із варяг у греки!

Дивиться князь Чорний на широке плесо красуні Десни, на її нестримно упливаючі на південний захід хвилі, і хочеться йому пуститися за ними у широкий Дніпро, до моря Руського. Та ба: і там уже не вільно. У Києві сидить Олег, його непримирений ворог. Не встиг сісти на стіл, уже, бач, Любеч захопив — найкращу сіверянську пристань на Дніпрі. Зна пес, чого він нині вартий: тепер в руках у Києва вся північна торгівля. А був би Любеч сіверянським — була б у руках сіверян: стали б на путі — і хай би помудрив Олег у Києві своєму. Одрізаний, од всього слов'янського світу був би одрізаний.

Ні, далі так не можна: не будь він князь, не будь він Чорний, коли не поверне Любеча володарям законним. Дайте тільки час; збереться з силами і поверне.

Упоєний рожевими надіями, Чорний схоплюється з місця, жваво ходить по просторому терему.

Роздуми його обриває оклик чатуючого коло дверей отрока. Він оповіщає князя про прихід нарочитих мужів.

Чорний насторожується.

— Які мужі, з якої речі?

— Градські, мій княже, — пояснює отрок. — Од віча, кажуть.

— Од віча? — ще більше дивується князь. — А хто велів скликати віче?

— Не відаю, княже. Напевне, закон. А втім, про се можеш довідатись у них.

Чорному не віриться, і він не зводить із отрока очей.

— Гм, — озвався нарешті. — Ну що ж, вели зайти.

Отрок хоче щось сказати, та не наважується.

— Чого ж стоїш? — нагадав йому князь. — Вели зайти.

— Мужі сказали: „Хай вийде князь", — нетвердо доповів йому отрок.

— Що?!

— Сказали: „Хай вийде князь".

Чорний відчув, що його пересмикнуло від тих слів, але стримався все-таки і спокійно, мо-

же, тільки занадто твердо відповів:

— Гаразд. Я йду.

Віче зібралося цього разу не на Соборній площі, яка відділяла дитинець від будівель поселян і була місцем постійних вічевих сходок, — обставини змусили мужів градських скликати його негайно і тому прямо на торговиці, серед прибулого туди звідусіль торгового та чорного люду — гончарів, теслів і навіть смердів із сіл довколишніх. За рештою кращих та менших людей стольного града Чернігова послали биричів, і, поки над'їхав туди князь, торговище було забите вже галасуючим натовпом. Кращі люди були, як водиться, на конях і при зброї, смерди ж та чорні — з палицями, а то й просто голіруч, з засученими на всякий випадок рукавами.

Чорний з'явився перед вічем не один: позаду, на відстані списа, слідували бояри, за боярами — численний наряд пишної й озброєної з ніг до голови дружини. Князь теж вирядився. На голові — калансува соболина, з пурпуровою, що аж переливала на сонці, тульєю, поверх вимережаного й отороченого золотим позументом каботу — світло-синє корзно, підбите червоною, мов жар, заморською тканиною. Широкий поділ його сягає аж на круп коня, падаючи комонникові і пишності, і величі неабиякої.

Стримуючи десницею огира, Чорний розгладжує мимохіть вуса, пильно й суворо дивиться з-під насуплених брів на вируючий віддалік натовп. Він відчуває настрій віча, та для годиться посилає до нього своїх биричів і, хоч сіверяни зібралися не з волі князя, велить кланятись кращим і меншим людям, усьому громадянству градському й околишньому.

— Братіє! — гукає один із биричів, скориставшись хвилинною тишею. — Князь цілує тисяцького, шле уклін...

— Доволі! — обривають його дужі голоси чорного люду. — Хай стане перед нами князь. Ми князя воліємо бачити на власні очі!

Чорний не став слухати розгублених і дещо наляканих биричів — торкнув гарцюючого під ним сірого огира і мовчки рушив до віча.

Назустріч йому виїхав широкобородий сіверянин — один із родових старійшин — і, показавши на запорошених дорожною пилюкою мужів, сказав:

— Княже! до нас прибули люди з-над Дону і Дінця. Печеніги плюндрують землю, палять городища, а людей в'яжуть і женуть у степи. Ти — наш князь, на тобі лежить повинність захищати нас від меча й наруги кочовиків.

— Скликай, княже, рать і йди на поміч Подонню! — почулись голоси з натовпу. — Ми не чужинці йому, там наші кревні.

— Сьогодні степовики лютують на Дону, а завтра з'являться на Сеймі чи, може, й на Десні! — підтримали їх інші.

Чорний вибрав нагоду і різко підніс над головою меча.

— Братіє! — почав він, виждавши. — Я поділяю і вашу тривогу, і ваш гнів. Яко князь, обіцяю потурбуватися про спокій землі Сіверянської: сьогодні ж вишлю нарочних мужів до Ітилю. Каган бере із сіверян данину, він мусить і захищати їх від навали чужинців.

Віче якусь мить мовчало, приголомшене, певне, такою несподіваною речницею свого князя. Але одну тільки мить.

Як! — гукнули сіверяни в один голос. — Оце і вся турбота?

— От так новину сказав князь! А за що ж ми платимо тобі данину?

Наперед виступив широкобородий.

— Княже! — крикнув він, осилюючи галас. — Хозарський каганат не може більше захищати нас: він сам ледве тримається, ослаблений постійними січами — раніш з арабами, тепер ось із печенігом. Настав час самим подумати про захист рідної землі.

Про себе князь радів: таких вимог не чекав він од віча. Це більш ніж бажане. Однак перед сіверянами лишався стриманим і обережним.

— Я згоден, братіє: пора й самим подумати про захист рідної землі. Але хто захищатиме її? Одне лиш ополчення?

— Земля наша велика, — несміливо перечить хтось із мужів, — вої хоробрі...

— І то правда, — спішить відгукнутись князь. — Та ба: не ті часи. Тепер усяк, хто хоче спокою своїй землі, не покладається лише на ополчення — дружину гуртує навколо себе. І численну дружину, не таку, як у нас.

— То в чому ж річ? — питають передні. — Хто заважає князю гуртувать?

— А каганат. Каганат не дозволяє нам, яко підлеглим, мати численну дружину.

Сіверяни ще дужче загомоніли.

— Ми радимо князю не питатись каганата! — відповіли на те мужі.

— Так, так! — підтримали їх менші.

— І порукою в тім буде наш докір каганатові, — почувся чийсь хриплий голос. — Хозари беруть данину, а не захищають нас від розбоїв чужинців.

Князь збагнув: хрипливим голосом говорив

один із древніх старців, і тому намагався бути і стриманим, і чемним.

— В словах твоїх багато мудрості, старче. Але каганат рахується лише з вигодами, і мудрощами його переконати важко.

— Є й інша сила, княже, крім мудрощів слов'янських.

— Де і в чому бачить її шановний старець?

— В єднанні з сусідами й братами нашими по долі та по крові.

Князь подався наперед.

— Коротше: з ким?

— З князівством Київським.

Чорний випростався в сідлі, підібрав поводи.

— Ніколи! Князь Києва підступністю взяв Любеч і прагне зашморг нам накинути, не ліпший від хозарського.

За старцем стояла стіна мужів-однодумців.

— Можливо, княже, — заявили вони Чорному. — Але ми говоримо про ратне єднання.

— Єднання з ворогом?

— Єднання з племенем полян, що мужньо стало на борню з чужинцями і скинуло уже хозарське іго.

— Зараз не час усобиць, княже! — лунало по всьому торговищу. — Печеніги — жорстокі вороги. Не станем воєдино — нас постигнуть пожарища й грабунки, постигне руїна всієї землі.

Чорний задумується. Певне, не зломить він упертості віча: надто воно одностайне. Але й погодитись не може. Ні, ні, не може. Старці хоч і мудрі, та зате короткозорі, не бачать, куди хилить Олег, чого вартий Любеч, а надто путь по Дніпру у греки.

— Знай, княже, — почувся громовий голос широкобородого, — ми не мінять володаря зібрались, ми хочемо уберегти нашу землю від руїни. Вої у нас хоробрі. Набирай дружину, скликай народне ополчення і будь привідцею у сіверян. Пам'ятай, — додав він, перевівши подих, — перемога над печенігом примусить інакше розмовляти з тобою і Олега, і хозарів.

Чорний прокидається від задуми, цікавий і збуджений, дослухається до розмов. „Що, він сказав? Перемога над печенігами примусить інакше розмовляти зі мною і Олега, і хозарів? Стій, стій... А се, напевне, правда. Се розумний хід: удар не по кожному з ворогів, а по спільному для всіх — по печенігах. Князівство стане помітним, з ним почнуть рахуватися. А там... там видніше буде, супроти кого кинути рать. Дружина — не ополчення. Дружина — се збройна сила князя".

Чорний знову підносить над головою важкий князівський меч і, виждавши, доки уляжеться гамір, схиляє перед вічем свою непокірну голову.

Спаси-біг за мудру раду, братіе! Вклоняюсь низько і речу: хай буде так. На сім і складаймо ряд.

III

Незвані гості

Солоний шлях веде в густий сосновий бір. За бором підуть пасовиська, а далі — ліси та й ліси до самого Дінця. Лиш за Дінцем почнуть зустрічатися доволі-таки просторі поляни, потім одкриються зору степи, зелені в цю пору й широкі-широкі, як море.

Здавніх-давен, з віків у віки ходять цим шляхом сіверяни: в Ітиль — із валками товарів, до моря Сурозького — по сіль лиманську. А сьогодні збудила тут ранкову тишу галаслива ватага ловчих, якась піднесена і, як ніколи, велелюдна. Чорний їде слідом за дозорцями — перший серед бояр і іншої вогнищної знаті. Кінь під ним не набудеться — все поривається вперед на битий копитами шлях. Не сидиться і князю в сідлі. Приострожив би оце сірого і вихром понісся б єдиною серед високих борів сухопуттю — геть із тіснини лісової, на широкі простори степів, до моря синього.

Бо весело нині князю Чорному, бо легко дихається тут, під дзвінкою високостю блакитного неба, серед свіжості навколишньої. Але найбільше радують Чорного діла його княжі. Чернігів що день, то більше стає неприступним, першорядним острогом на всю Сіверянщину. І дружина міцніє: росте числом, дивує хистом. Ще місяць-два, і комонники його готові будуть стятися з самими хозарами, а то й з печенігами навіть. Степові хижаки діють поки що невеликими загонами, певне, на розсуд схильних до грабунку ватажків окремих кочовищ. Він і скористається розпорошеністю степовиків: рубатиме ватагу за ватагою, доки слава про нього не дійде до хана. А страх великі очі має: загомонять про нього і в Києві, і в Ітилі, і по степах печенізьких. Іншими очима глянуть тоді на Сіверянщину, на князя сіверянського. А доведеться зустрітися з ордою — ополчення покличе на допомогу. Віче підтримає свого князя. Адже він виконує його волю: послав загін на чолі з тисяцьким в степи супроти печенігів. Коли і далі піде все на лад — виведе й дружину, нехай у січах загартовує серця, шукаючи собі честі, а князю слави. Але з Олегом єднатися не буде. Хай як хоче віче, але єднатися з князівством

Київським він не буде. Олег страшніший навіть за хозарів: тих кожен має за ворогів, за чуже сіверянам плем'я. Та й далеко воно звідси. А Олег — поруч, поляни — близькі сіверянам по роду і по крові, їх неважко буде й з'єднати воєдино. А це значить — скоритися київському князю, лишитись отнього столу. Ні, ні, від Олега треба бути подалі, з Олегом у нього не може бути миру, принаймні до тих пір, поки Любеч, ця сіверянська з діда-прадіда твердиня на Дніпрі, не стане сіверянською. Цього вимагають торгові люди, саме життя князівства — так мусить бути.

До слуху донісся частий перестук копит, а згодом вискочив з-за повороту дозорець і чвалом пішов прямо на князя. Вигляд у нього був стурбований, аж ніяк не мисливський.

— Що трапилось? — першим обізвався Чорний, насторожившись.

— Хозари, княже!

— Де? Звідки?

— За бором сим, на першім пасовиську. На ніч синилися, мабуть.

— І що роблять?

— Збираються в путь.

Вогнищани оточили князя, почали радитись. Чорний вислухав їх, проте зробив по-своєму.

— Дозорцям наглядати за хозарами із засідок, — наказав ловчому. — Треба вивідати, скільки їх і куди тримають путь. Решті негайно ж повертатися до Чернігова. Хозарів треба зустрічати при броні: тоді вони і ручніші, і зговірливіші.

Повернувшись в острог, князь попередив тисяцьких про можливий напад чужинців, посилив охорону надвірних брам, дружину геть усю підняв на ноги, але заспокоїтись не заспокоївся.

Думки напливали, як море, кидали його з однієї крайності в іншу і наганяли страх. А що, коли каган і справді довідався від лазутчиків про його намір множити дружину? Без сутичок із печенігами, без успіхів на полі брані важко буде вигородити себе. Каган не простить такого зухвальства. Ні, ні, не простить: кияни навчили його обачності.

Дозорці втішили на який час князя: чисельність хозарів не перевищувала трьох сотень комонників. Але поява їхня здавалася тепер ще більше загадковою: коли не походом іде каган, то яка лиха година понесла його сюди? Чого йому треба тут, в лісах Сіверянщини? Адже данину збирати ще не час.

Десь по сніданку від воріт Наддеснянської брами прискакав гонець і доповів Чорному, що на чолі хозарського загону прибув один із найвищих сановників кагана — чаушіар — і просить дозволу на в'їзд до стольного града Чернігова.

Князь наказав відчинити ворота і не скупитися перед асійцями, бути, як і личить слов'янам, гостинними.

Зустрічати хозарів виїхали кращі люди Чернігова — стольник, окольничий, мужі ратні і думаючі. Така зустріч, видно, тішила чаушіара — тримав себе не по-хозарському чемно, не по літах бадьоро. А про спочинок і слухати не захотів, бо честь і звичай велять йому вклонитися спершу володареві землі Сіверянської і брату намісника Бога на землі — славного кагана.

Чорний чекав на нього у гостинній залі, на золотому отньому столі і в пишному князівському вбранні. Чаушіар пройшовся поміж вилаштуваним обабіч почетом і, приклавши на знак особливої прихильности руку до серця, вклонився князеві низьким, по-асійському чемним поклоном.

— Хвала тобі, володарю північного краю!

— Хвала й тобі, славетний муже! — озвався князь. — Яким це побитом? Обов'язок а чи недоля привела тебе у нашу землю?

Чаушіар знову вклонився, але тепер уже легеньким, ледве помітним поклоном.

— Сонце сходить в землі Асійській, — посміхнувся він Чорному, — заходить в землі Сіверянській. Пташка починає своє життя в гнізді, а підросла, злітає у небо. Князь повірить, думаю, що й у мене зміцніли вже крила, що й мені пора вже побувати у тій землі, де спочиває сонце.

— Хвалю за наміри сі молодечі, — всміхнувся й Чорний. — Дивуюсь тільки, чому державному мужу Ітилю захотілось податися на захід сонця. Адже пташка любить зустрічати його на сході? Її світанок більше вабить, аніж присмерк?

— Але ж птах птахові — різниця, — пожартував чаушіар, і вони весело розсміялися.

— Шкода, — вів далі Чоринй, — що муж землі Хозарської змушений буде розчаруватися: сонце не спочиває в землі Сіверянській — іде собі далі! Але земля, — додав князь, — земля Сіверянська гостинна. Хто приходить сюди з добрими намірами, тому до послуг і її краса.

— О-о, велика дяка тобі, княже, — вклонився чаушіар. — Каган не забуде твоєї прихильності до нього.

— Як поживає наш покровитель? Що чути в каганаті?

— Хвалити небо, усе гаразд. Каган при славі і здоров'ї. Велів кланятись тобі і прийняти з рук моїх його скромні дари.

Хозарин знову вклоняється, кладучи до серця руку, а Чорний дивиться на нього, вражений, слова не добере з подиву.

„Мені, підлеглому, й дари? З якої речі?"

Потім отямлюється, дякує за ласку, за дари.

— Схиляю голову перед щедрістю покровителя нашого, — обережно підходить він до чаушіара. — Але скажи: за що се честь мені така? Чим заслужив я ласку в кагана?

— Каган — намісник Бога на землі, — не менш обережно відповів чаушіар. — Він знає, хто друг йому, хто недруг.

— Спасибі, — вклонився Чорний і, оглядівши свій почет, стукнув палицею об підлогу.

На розі з'явився отрок.

— Вогнищного і ключника сюди.

— Гаразд, мій княже.

Амбал прослизнув між почетом до столу й покірно схилився перед володарем своїм.

„Клянуся небом, — шептав він сам собі, намагаючись не дивитися хозарам у вічі. — Вони поїдають мене очима, вони пізнають мене!"

— Оголоси усьому люду градському, — велить тим часом князь, — в Чернігів прибув найближчий друг і сановник славного повелителя нашого — кагана. Радість сю князь хоче поділити з поселянами градськими і запрошує їх на пир. Усіх запрошує на пир — від отрока до старця. А зараз, — додає притишеним і ласкавішим голосом, — одведи мужів у покої княжі і потурбуйся про їх спочинок.

Давно відлунали кроки непроханих гостей, не чути іржання коней на подвір'ї, вляглася метушня вогнищних, а князь все ходить у покоях, сушить собі голову. Що значать ці кляті дари? Що умислив каган, чого хоче від нього? Підтримки у бранних сутичках з Олегом, печенігами чи, може, пастку готує якусь? Хозари на все здатні. Раз дають дари, значить, треба бути обережним, бо замість лестощів словесних — укус зміїний можеш мати. Знати б тільки, звідки чекати його. Еге, звідки і куди вжалить підступна та змія: у ногу чи в саме серце?

За дверима почулась розмова. Князь не встиг збагнути, чий то голос, як до покоїв вбігла донька.

— Тату! — крикнула з порога. — Погляньте, як личить мені се вбрання.

На ній була біла, як сніг, туніка, поверх туніки — корзно, легеньке й блакитне, аж одбирало очі: через плече — золотий лор, широкий шаль, який носять за двірським звичаєм тільки княгині, а в руках — лук і стріли.

Князь глянув і залюбувався донькою. Яка вона справді гарна! Мов квітка весняна. Розпущені коси хвилями спадають на плечі — чорні та пишні! А очі, як зорі, світять чистою, незаплямованою ще дівочою радістю. І обличчя аж пашить.

Покрутилась перед батьком, показуючи вбрання, і, збуджена, упала йому в обійми. Чи дотик чорнявої голівки, чи щастя доньчине розтопило кригу — на серці в князя стало одразу і тепло, і хороше.

— Доню, а звідки ж се в тебе це східне вбрання? — спитав князь і лагідним, і цікавим голосом. — Нянька добула в заморських гостей, чи що?

— Та ні, — підвела голову дівчина, — хозари ж привезли з Ітилю. Від кагана, кажуть.

— Тобі, від кагана?!

Чорний видивився на неї, далі зблід і, знесилений важко опустився на ослін.

Донька злякалася такої раптової зміни і засуєтилась коло нього.

(Далі буде)

ТОВАРИСТВО УКРАЇНЦІВ САМОСТІЙНИКІВ,
відділ в Саскатуні
вітає
СОЮЗ УКРАЇНОК КАНАДИ
у 35-ліття його громадської праці.
Оцінюємо заслуги цієї першої української організації в Канаді, яка як одна з союзних організацій СУС міцно держала стяг самостійницької ідеології. Щасти Боже на будуче!
Василь Бурянин, голова,
Олекса Хомин, касієр.

ЖІНОЧЕ ТОВАРИСТВО ім. ЛЕСІ УКРАЇНКИ
в Давфині, Ман.
З нагоди 35-літнього ювілею
сердечно вітає
СОЮЗ УКРАЇНОК КАНАДИ,
всіх його бувших і теперішніх провідниць, всьо членство по відділах і бажаємо найкращих успіхів в нашій спільній громадській праці в майбутньому.
М. Білоус, голова.

Відійшла визначна громадянка Кекилія Ґардецька

Як подає українська преса, що 29 листопада 1961 р. у Філаделфії померла на 63 році життя визначна громадянка Кекилія Ґардецька, а 2-го грудня відбувся величавий похорон. Тіло спочило на цвинтарі Факс Чейсі — Филаделфія.

Смерть цієї визначної жінки, крім родини, болюче відчули членки Союзу Українок Америки, а враз з ними поділяють жаль українки й у світі. Як поважали й любили її інші свідчить про те, що сторінки журнала „Наше життя„ засипані „Замість квітів" — пожертвами на пресу.

Життєвий шлях бл. п. Ґардецької заповнений від молодих літ посвятою і працею для свого народу. Народилась вона на Гуцульщині в селі Криворівні в священичій родині Волянських. По професії учителька, учителювала свого часу на Волині, а також закінчила торговельні курси у Львові. Займала у продовж свого життя такі позиції: була членкою Самаританської Секції Українського Горожанського Комітету у Львові, член-співробітник часопису „Вперед" у Львові, голова філії Союзу Українок у Кутах і Косові, справник кооп. „Гуцульське Мистецтво", член Жіночої Секції Допомоги Українській Дивізії, член-основник Об'єднання Українських Жінок у Німеччині, член Редакційної Колегії журнала „Громадянка", пресова референтка Союзу Українок Америки, президент кооп. „Базар" у Філаделфії, пресова референтка Світової Федерації Українських Жіночих Організацій.

Імя її, як заслуженої громадянки відоме не тільки серед жіноцтва, знане воно серед широких кругів українського суспільства по тамтой і по цей бік океану. Лишила за собою дорідну ниву громадської діяльности та імя, яке своїми великими трудами вписала в книгу буття для майбутніх поколінь.

Н. К.

Памяті Кекилії Ґардецької

Звали її Цьопою. Це здрібніле й пестливе імя від Кекилія. Була відома й люблена не тільки серед інтелігентських кругів Галичини, з яких походила й серед яких оберталась, була відома й люблена серед широких народніс мас а головно на Гуцульщині де родилась і виростала.

Батько її о. Волянський був парохом в гуцульському селі Криворівні над Черемошем. Перед першою світовою війною звали Криворівню українськими Атенами бо там любили проводити свій літній відпочинок такі українські світочі як Іван Франко, Михайло Грушевський, Михайло Коцюбинський, Володимир Гнатюк, Гнат Хоткевич і інші. Мала Цьопа неначе грілась у теплих промінняx їх духа. Не один з них напевно пестив її маленьку й гладив по голівці.

Мала в собі щось із клясичних грекинь. Була вродлива й розумна. Була поважна а враз з тим і дотепна. Мала організаційний хист і зрозуміння для практичних речей, але мала теж зрозуміння і любов до речей взнеслих й до краси. Була організаторкою жіноцтва на Гуцульщині а враз з тим пильно дбала про збереження й розвиток гуцульського народнього мистецтва. Була в одній особі й євангельською Мартою й євангельською Марією. Це надавало їй спеціяльного чару й всі її любили.

Мав я нагоду зустрічати її ще перед війною на різних зборах у Львові, на які вона приїжджала зі своєї Гуцульщини. Ближче познайомився я з нею під час другої світової війни, коли вона працювала в системі Українського Центрального Комітету, до якого праці й я був тоді причетний. Працювала в жіночому секторі й секторі суспільної опіки, бо мала серце самаританки. А найбільш замітною рисою її характеру було те, що вона була зразковою мамою.

Останній раз зустрів я її вже на еміграції у Ганновері, куди вона враз з панею Іриною Павликовською приїхала з тодішної американської зони Німеччини із виставкою зразків українського народнього мистецтва. Виставка відбувалась зимою (мабуть 1948 року) в одному з місцевих німецьких музеїв. Будинок музею був пошкоджений бомбами й його виставові залі були неопалені. Обидві пані просто героїчно стояли на своїх постах. Позакутувані в зимовий одяг зі шаликами обвитими довкруги шиї, з милим усміхом на устах приймали гостей, що відвідували музей. Між ними було багато британських окупаційних урядовців, вояків і старшин. Пані Цьопа ніколи не відмовлялась навіть від найтруднішого обов'язку.

Силою невмолимого закону, що править нашим людським життям відійшла від нас у вічність вийнятково гарна й цінна людина, яка напевно залишить добру память по собі. Хай тих кілька слів будуть скромною квіткою покладеною на її свіжій могилі.

Степан Волинець

Вінніпег, січень 1962 р.

ENGLISH SECTION

"BE TRUE TO YOURSELF"

„To thine own self be true,
And it must follow, as the night the day,
Thou canst not then be false to any man."
— **Shakespeare.**

"Be true to yourself". This concept is so simple and yet so profound. It is simple because it is so straightforward and logical, and so profound because in examining it we find that it demands incredible self-control to be faithful to it.

"Be true to yourself". What does this statement really mean? Throughout human history it has intrigued the world's greatest thinkers. Lesia Ukrainka, a giant of Ukrainian literature and thought, also pondered over it, and made it the central theme of several of her works.

Lesia's analysis and interpretation of this idea gives us a deeper insight into the human being and his relationship to the world he lives in. And to us, the Ukrainians, it has a special message of wisdom.

To Lesia Ukrainka, as to the English poet, John Donne, "no man is an island". There is a direct relationship between the individual and his surrounding. And so, his physical self is just a part of his total self which is his psychological acceptance of his being part of his family, his community, his nationality. To Lesia, when one is true to himself, he is true to the ideals of the enormous body of which he is a member.

In her interpretation of "self", Lesia was inveitably influenced by her own life. First and foremost, as a Ukrainian, she bore the fate of her people from early childhood. Members of her family were exiled for Ukrainian activities; she herself could not publish her works in local papers. Her mother, Olena Pchilka, worked fervently to teach her to love her country, her people and their language, which were being suppressed by the Russian conquerors. To her, the beautiful, sunny land of Ukraine became a prison and her people the prisoners. Consequently, every Ukrainian was a potential fighter for the freedom of all. Her concept of "Self" crystallized into a free, democratic Ukraine with all its positive aspects, while the "selves" of individuals composed this glorious whole.

It is fortunate that Lesia Ukrainka was a powerful poet. With her sensitivity she felt her country's tragedy and with her insight she sensed her people's faults; with her prophetic mind of

Lesia Ukrainka

a seer she was able to find a path to lead them out of the national darkness, using her concept of "Self" as their goal.

By this very virtue she became a teacher, a spiritual leader, whose influence, like that of Shevchenko and Franko, becomes more dynamic with each decade and constantly reminds us to be true to ourselves.

Lesia Ukrainka, the poet, teacher and seer, knew that to be true to oneself is an effort demanding our utmost strength. She also knew that to strive and to fight for one's existence was the basic requirement of life. "Fight, hope, and live" appear again and again in her works.

She had seen too many of her countrymen, the Ukrainian intelligentsia, acquiesce before national and political oppression by Ukraine's neighbours. This fear, this lack of incentive to attempt to oppose evil was a sign of weakness, of self negation, a slope leading to national death.

To stir her apathetic countrymen to positive thinking and to indicate the dangers of acquiescence to evil she wrote her powerful and beautiful dramatic poem, "Cassandra". Cassandra, the

princess, prophetically sees the forthcoming ruin of Troy and points out the faults which lead it to disaster. But no one heeds to her warning and she is helpless in her helplessness. Her sister, Helen, describes Cassandra's plight:

"It is true, the gods are to blame. They gave you the eyes to see the truth but did not give you the strength to control it. Folding your arms or wringing your hands you stand looking at the vision of horrible truth as though you were petrified, as though the terrible Medusa looked at you. You only terrorize the people. The truth becomes more horrible and the people lose their remaining strength and self control as they throng to their destruction. And then you say: 'I told you so'."

It is not enough to recognize the truth but one must also have the will to fight for this truth, if he is to be true to himself.

This idea more than applies to us today. There are numerous problems in our national, social and private lives which need serious attention. Our brothers in Ukraine are more excused than we are, for they are caught in the deadly vice of communism with the threat of death over their heads. Yet so many of us in this free land of Canada make no attempt to resist this terrible force which aims to enslave the entire world!

In analyzing the concept of being true to oneself Lesia presented an interesting case in "Martianus, the Advocate". Martianus the advocate is a secret member of a persecuted Christian community in Rome. He cannot profess his belonging publically as this would mean losing a position which he utilized in helping many Christians. His friend's son, a Christian, commits an offence and begs Martianus to help him. Martianus refuses, leaving the boy exposed to death.

An identical problem in also presented in the poem "Orgey". Anteus, a Greek musician, prefers to kill his wife than to see her dance before the Roman conquerors.

The poetess gave an identical solution to both problems which indicates her strong opinion on the matter. Personal feelings are secondary where questions of national pride or sacred principles are concerned.

Lesia's great devotion to the Ukrainian cause, her constant dealing with problems having political and national themes, do not dominate her choice of subjects entirely. Just as she demanded honesty to one's national ideals and country, she also emphasized that one cannot really be happy if he is not honest with himself as an individual. The poetess contended that to be true to one's own nature was the basis of success in all other spheres of life. She believed that one instinctively feels what blends with his personality and brings him happiness.

She illustrated this idea in one of her best known works, "Forest Song". Lukash, a young peasant, has infinite capacity for appreciation of art, beauty and the positive elements in life. He is unaware of this until he meets the innocent, idealistic forest fairy, Mavka, whose devoted love awakens the world of beauty for him. Their tender natures blend, and this harmony brings them great joy. But Lukash, the human, is not true to his real self. Mavka realizes this threat to their happiness:

"I'm only sad because you cannot bring
Your life up to the level of your soul".

He has not the strength to oppose the force which mars their perfect love. Leaving the delicate forest creature to pine, he marries a village girl not for love but for material rewards. Without Mavka he no longer enjoys art and beautry; nor is he happy. He has betrayed his true self and the burden of life falls heavily on him.

Mavka, it may be said, is guilty of a similar crime against her nature. She falls in love with a human. She does not heed to the warning of the Forest Elf:

"But keep afar from human pathways, child, for freedom never treads where only care tugs its sorrows".

Lesia Ukrainka wrote most of her works with the purpose to teach her countrymen, to help them cultivate good characteristics which are so indispensable to the health of a nation. But she did not exclude herself. How well the following personal reflection emphasizes her philosophy that one must be true to himself:

„To reach my pathway's end I often long,
Just as I have begun it—with a song."

Its constant reoccurrance in her poetry indicates how important the concept of loyalty was to the poetess. For harmony in an organization, for personal happiness, a clear conscience is very desirable.

The poetess showed us that to achieve this state is not an easy task. Sometimes great sacrifices are inevitable, but the rewards of personal satisfaction and usefulness to our people are worth striving for.

MANITOBA PROVINCIAL COUNCIL OF WOMEN

The Council of Women is a powerful and highly constructive women's organization. It is often referred to as the "Women's Parliament of the World". This Council is a federation of organizations of good standing organized on local, provincial, national and international levels. Presently, it envelops 33 different countries. The Council functions on neutral basis in regard to politics, religion or race; neither does it ever display any powers over its federated societies beyond that of understanding and good will. Its interests and aims lie solely in achieving general betterment of conditions throughout its four levels for the common good.

In Canada, the Council was first organized in 1893 by Lady Aberdeen, wife of Canada's Governor General. Years later, the National Council in due respect and memory of the founder, established "Lady Aberdeen Memorial Library", which is presently located in Winnipeg. Nationally, in this country the Council is comprised of about 56 Local Councils and 21 nationally organized groups with a representation of approximitely 600,000 women.

In the province of Manitoba, Council work is well established. At the twelfth annual convention of the Manitoba Provincial Council of Women held in Winnipeg last November, it was reported that the Council has a membership of 4 Local Councils, 17 provincially organized societies and 41 life members.

The Council's activities consist of two main categories — the studies of various subjects and the representations to the government. This year assisting the executive, 18 Standing and Special Committees were active. Special Committees undertook studies in various fields, while Standing Committees undertook further research or started new lines of study. These fields of study included different phases of education, alcoholism and social welfare problems. A joint effort was made on the study of "Employment" which culminated in a panel discussion held at annual meeting. The submission of resolutions to the Provincial Cabinet Ministers is an important factor of Council work, as they are the result of committee studies. On January 6th of this year a delegation of more than 40 women were well received by government officials in presenting the resolutions. Highlight texts of submitted resolutions were: the establishment of a residential school for deaf children, providing preschool training for handicapped children, the new General High School Course, teacher training under control of University, licensing of driving schools, alcohol education and Indian and Metis Handicraft. Following the presentation high commendation was expressed to the Council for its contribution towards provincial welfare development.

Organizations affiliated with the Council benefit tremendously; for it gives members of different organizations the opportunity to work together in projects of common interest, and secondly, united in the Council, they present a bulwark of women power, whose opinions and suggestions boost authority when speaking to such influential bodies as governments.

Our own organization the "Ukrainian Women's Association of Canada" is proud to be one of the affiliated groups of the Council. It gives our organization and members additional opportunity to fulfill our obligations as citizens in the improvement of Canadian development. Many of our Ukrainian members have contributed greatly and thereby gained recognition, by holding prominent positions and rendering their services to vital functions in Council work throughout the Dominion. In the Manitoba Provincial Council, our Ukrainian members acted in executive capacities, held chairmanships of various committees, participated in panel discussions as well as spoke to resolutions presented to the government. The Ukrainian Women's Association strongly endorses and encourages its member to active participation in Canadian organizations, for it is our fervent hope that by participation, co-operation and contribution we can further our mutual understanding and strenghten our purposes in achieving desired goals.

The Council women in reviewing their work often analyze it so: The Past has yielded a good heritage. The wisdom of early leaders had set forth sound principles ensuring progress. The Present is constantly presenting a compelling challenge. The unlimited scope of work within the Council's broad framework requires alert minds and active participation in meeting its needs. The Future presents a beckoning horison. Although the world affairs are in a state of tension and turmoil, the free countries, striving desperately to hold their own against communism, were hopeful that the future holds peace and good will in store ahead. Yet, to ensure

ВАЖНІШІ ДАТИ З ІСТОРІЇ СОЮЗУ УКРАЇНОК КАНАДИ ЗА РОКАМИ

(Докінчення)

1952

Поправка до поданих дат в попереднім числі: ювілейний з'їзд — 25-ліття відбувся 1952 р. (не 1951).

На початку 1952 року йшла підготовча праця до ювілейного з'їзду.

Заряджено розігравку по відділах на кошти видання ювілейної книжки.

Центральна управа Союзу переносить свою канцелярію з будинку Колеґії св. Андрея до будинку „Українського Голосу".

Виготовлено правильник для вручення стипендій для українських студентів по наших інститутах.

Союз випозичає катедральній громаді у Вінніпеґу $2,200.00 на потреби будови.

Величавий ювілейний з'їзд з нагоди 25-ліття відбувся у Вінніпеґу в м. липні. На з'їзді була спеціяльна святочна сесія. Вручено почесне відзначення членкам оснувателькам Союзу — Савелі Стечишин, Доці Яндовій, Марії Мадюк і Леонії Слюзар.

Центральна управа Союзу виготовивши мистецько опрацьовані грамоти приналежности, розсилає їх відділам за числом і датою вступу до Союзу.

Союз започатковує збірку ювілейного фонду на специфічні видавничі потреби.

Виходить ювілейна програма для відділів для улаштування ювілейних свят Союзу на місцях.

Членство по відділах займається продажем книжки „Чверть століття на громадській ниві", що її повисилала центральна управа.

За порозумінням центральної управи Союзу опрацьовує матеріяли до куховарської книжки Савеля Стечишин. (Книжка „Traditional Ukrainian Cookery" вийшла, хоч і не виданням Союзу).

1953

Започаткувано проєкт видання книжки українських взорів — історію і матеріяли виготовив Комітет Мистецтва і Музею. Союз опікується Дитячим Садочком у Німеччині.

Офіційна об'їздка відділів на Сході Канади секретаркою Союзу Н. Когуською й її присутність на Конвенції Союзу Українок Америки в Дітройті.

Провінціяльні екзекутиви Союзу перебирають справу опіки і вручення стипендій студентам інститутів у своїх провінціях.

Опрацьовано проєкт організування Молодших Відділів СУМК при відділах Союзу.

По відділах Союзу уведено свято членства, на якім уводять нових членок з відповідною церемонією і врученням відзнаки смолоскип.

1954

Союз готовиться до поювілейного з'їзду в Саскатуні в липні і переносу центральної управи з Вінніпеґу до Едмонтону.

Свято 70-ліття жіночого руху Союз святкує на з'їзді в липні в Саскатуні. На з'їзд запрошена Мілєна Рудницька з Нью Йорку, яка промовляла на загальній сесії. Головою Союзу обрано Катерину Міськів.

З нагоди 70-ліття жіночого руху, Союз започатковує Фонд Фундації ім. Наталії Кобринської для видавничих цілей. Для цього створює спеціяльну Видавничу комісію.

Розробляє плян Фонду Фундації, проєктує його і виготовляє кампанію за фондами.

В другій половині року, Союз переносить центральну управу і канцелярію до Едмонтону та приміщує її в Інституті св. Івана.

Офіціяльну об'їздку відділів в Альберті зробила восені Н. Когуська, уступивша секретарка Союзу, а редакторка сторінки Союзу в Українському Голосі.

По відділах зачинають святкувати 25-літні ювілеї існування товариств та відзначувати своїх членок за 25-річну працю.

Організування Молодших Відділів СУМК.

Святкування 70-ліття жіночого руху по жіночих товариствах на місцях.

1955

Союз переводить першу кампанію за збіркою на Фонд Фундації ім. Наталії Кобринської. Кампанію переводять членки на місцях.

Заходи заснування філії Музею Союзу Українок Канади при провінціяльній екзекутиві Соючу в Брітіш Колумбії з осідком у Ванкувері, яка в стадії організування.

---

its forth coming, each one should possess sound judgment and insight to assess the true state of affairs. Having done so, we should work wholeheartedly, with conviction and initiative for the principles we believe in. In this way we will preserve freedom and prosperity for our heritage as well as fulfill our obligations toward society.

Elizabeth Bilych.

Голова Союзу Українок Канади, пані Катерина Міськів робить офіціяльну об'їздку по відділах у східній Канаді, а Емма Верхомин, заст. голови у Брітіш Колумбії.

Збірка кампанії на Фонд Фундації йде жвавим руслом, для тієї цілі працює членство на місцях дуже активно, потворивши спеціяльні комітети.

Союз Українок Канади в Саскатуні гостить делегаток Канадійської Національної Жіночої Ради. Делєгатки відвідують Музей Союзу. Комітет Мистецтва і Музею видає інформативну брошуру про Музей в англійській мові.

Союз подає поміч поетесі Оксані Лятуринській в роковини 25-ліття її літературної праці закупивши певну частину щойно виданої збірки „Княжа Емаль" і поширивши їх по відділах.

Пров. екзекутива Союзу в Манітобі уводить кожнорічну стипендію для українського студента в Манітобському університеті в відділі славістики.

Голова Союзу передає через програму Сі-Бі-Сі в Монтреалі промову на Україну.

Створено референтуру архіву Союзу в центрі і по відділах.

1956

Продовжується кампанія за фондами на Фонд Фундації.

Підготовка до головного З'їзду Союзу, який відбувся у Вінніпеґу в м. липні. Головою Союзу стає Софія Василишин.

Оформилась пров. екзекутива на Брітіш Колумбію.

Запроєктовано Контест Вишиття по відділах за помічю Комітету Музею і Мистецтва.

Видано книжку „Нашим Найменшим".

Домініяльний Музей стає членом Canadian Association of Museums.

З нагоди 25-ліття СУМК, Союз дарує кілька нагород ґенеральній управі на їхні з'їзди.

1957

Офіціяльна об'їздка по відділах у Манітобі секретаркою Союзу С. Пауш.

Союз виготовляє грамоти для відзначення членок за 25-ти літню приналежність до Союзу.

Виготовлено програму на святкування роковин Лесі Українки по відділах.

Підготовча праця до надходячого домініяльного з'їзду.

На конгресі Міжнародної Ради Жінок у Монтреалі були голова пані С. Василишин і інші членки Союзу.

Офіціяльна об'їздка по відділах на Сході Канади головою Союзу, пані С. Василишин.

1958

Домініяльний З'їзд Союзу відбувається в Едмонтоні.

Вистава з проєкту вишиття і вручення нагород.

Відзначено за довголітню працю уступаючу голову Комітету Мистецтва і Музею пані Розину Драґан і вручено їй життєве членство в Канадійській Національній Жіночій Раді.

Нагороджено почесним членством і грамотою пані Анастасію Рурик за її вклад праці у приготуванні матеріялу до мистецької книжки. Видання мистецької книжки Ukrainian Emroidery Designs and Stitches.

Створено Референтуру Фонду Фундації ім. Наталії Кобринської.

З'їзд ухвалює рішення приступити до видання журнала, який мав би бути офіціяльним органом Союзу Українок Канади і служити загально українській справі.

Першу жертву в сумі $100.00 на потребу започаткування журнала зложила пані Марія Будник в Едмонтоні під час з'їзду.

1959

Офіціяльна обїздка по відділах в Манітобі секретаркою Союзу С. Пауш.

Заряджено мандрівну колєкцію найкращих вишивок з проєкту вишиття по відділах.

Пані О. Войценко головою Комітету Українок Канади.

Згідно з рішенням з'їзду, щоб видавати власний журнал, почато підготовчу працю.

Союз прилучується до збірки фондів на ціль „Рік світового біженця".

Цілий рік Союз переводить збірку фондів на започаткування журнала і членство на місцях збирає передплати.

Управа Союзу покликала на редакторку журнала Н. Когуську.

1960

На початку м. січня вийшло перше число започаткованого журнала „Промінь".

Домініяльний З'їзд Союзу — перший раз на Сході Канади в Торонті, головою вибрано Стефанію Пауш.

Створено референтуру Журнала.

Створено референтуру Зовнішніх Звязків.

Створено референтуру Міжнародніх Справ.

Офіціяльна обїздка по відділах в Альберті головою Союзу.

Членка Союзу пані Галя Гнатишин на Конгресі Міжнародньої Ради Жінок в Істамбулі в складі делегаток Кан. Нац. Жіночої Ради.

Членство Союзу допомагає у збірках по-

До служби українській справі

(З нагоди ювілейного року Союзу)

Світлина з свята 35-ліття в Брентфорді зліва направо: Марія Доголіс, Марія Сисмиструк, добр. Катерина Тріска, Анна Токарик, яка вручила нагороди, О. Бюзик, Броніслава Цибульська; другий ряд — Докія Бурдейна і Марія Іванець.

Минає тридцять пять літ від часу, коли на широких просторах Канади виросла нова клітина організованого народного українського життя. Її виростила своєю невсипущою працею, своєю тугою за Рідним Краєм — українська жінка. Вона серед початкових труднощів еміграційного життя, не затратила зацікавлення громадською працею, бо почуття відповідальности за долю загалу не дозволило їй замкнутися в колі буденних хатніх турбот. Клич до служби національній і церковній справі, для захисту духових і матеріяльних інтересів, для піднесення культурно-економічного рівня, для плекання на чужині національних ідеалів і традиції заставив її до праці, у якій до сьогодні не спочили її трудящі руки і не втомилось любов'ю її налите серце. Українська жінка на чужині протоптала трудом мережаний шлях, якого вже сьогодні не затемнить байдужість цих, які не знали цього шляхотного пориву, яке дає людині боротьба й праця для здобуття намічених ідеалів. Зорганізована організація Союзу Українок Канади навчила своїх членок виконувати багато завдань матері, господині, громадянки. Вона вимагала не лише праці, але давала й пораду, опіку, поміч, кликала бути сильною в важких хвилинах життя. І всі, хто прийняв солодкий тягар організаційної праці, в заміну за це дістав моральне вдовілля, як заплату за труд і виконаний обовязок. Сьогодні глядимо на наше минуле й бачимо СУК, як організацію, яка твердо закріпила своє становище, яке відповідає висоті материнського і суспільного завдання. Мірячи свою силу й спроможність в ювілений рік, хочемо під сучасну хвилину прийняти ще більшу відповідальність як раніше. Не голословність, але правда і факт, що в час, коли треба було заявити свою національну солідарність СУК. це зробив. За ввесь час свого існування СУК. безмежно турбувався збережеенням українського обличчя і духовости нашої еміграції в Канаді. Допоміжними чинниками для цієї справи були рідні школи, дитячі садки, культурні імпрези, академії, концерти, реферати, святкування історичних подій. Важливість плекання рідного мистецтва, рідних традицій теж у високій мірі розуміло членство СУК. й зберігало як глибокий зміст своєї культури — виховної праці. — Коли треба було заявити свою солідарність у співпраці з другими організаціями СУК. це зробив. Членки СУК. це виховані в організації кадри жіноцтва, що твердо й непохитно стоять на сторожі цих кличів, які лежать в ідеологічній основі організації. Відділи СУК. з року на рік кріпшають і збільшаються. Сьогодні СУК. найбільше розуміють положення залишенців і в міру можливости дають свою поміч хворим, немічним старцям і дітям. СУК. перебрала кілька патронатів над садками і школами в Німеччині. Багато енергії віддає СУК. перебрав кілька патронатів над садками Червоного Хреста в рядах якого працює сотні

жертв на будову памятника Тарасові Шевченкові у Вінніпегу.

На з'їзді прийнято зміни і додатки до статуту Союзу.

Започаткувано „Свято Українського Студента" по відділах.

1961

Офіціяльна об'їздка по відділах на Сході Канади голови Союзу пані Стефанії Пауш.

Кампанія за новими передплатниками на „Промінь" по відділах.

Виготовлено програму на святкування 35-ти літнього Ювілею Союзу по відділах. Пані Стечишин виготовила ювілейний реферат.

Членство бере велику участь у найбільшому здвигу українців в Канаді — у відкритті памятника Тарасові Шевченкові з нагоди 100-річчя його смерти.

Ведеться підготовча праця до наступного доміняльного з'їзду Союзу.

наших членок. Уже сотки літ аж до днів наших українська жінка широко працює на всіх ланках рідньої культури, працює плідно і активно. А особливо велика праця СУК. в українській Церкві знаючи що в українській Церкві найбільша сила всієї України. Віддзеркаленням докладної праці СУК, є місячний журнал „Промінь", в якому крім цінних, цікавих, актуальних матеріялів із усіх ділянок життя, багато місця присвячується дописам, які є ілюстрацією нашої праці і змагань. Кожне число „Променя" зустрічає членство з радістю й гордістю за свій здобуток. СУК. вірить, що українська еміграція зможе перетривати важкі часи тільки тоді, коли українська жінка буде стояти на висоті свого завдання. Коли ми матері, збережемо українську родину, коли наша дитина знатиме хто вона, коли в її душі цвістиме горицвіт любови до України, коли вона буде здорова тілом і душею, коли наша хата буде твердинею і заборолом проти шкідливих чужих впливів, коли в цій хаті солодким звуком, а не фальшивим дисонансом буде звучати з уст дітей, внуків, правнуків рідна мова, тоді ми з чистою совістю скажемо відкрито що труд наш не був даремний. Ми впевнені в цьому, що наші діти підуть, за нами до цієї мети, до якої стільки років їх матері промощували шлях. Це тридцятьпяти-ліття повинно стати дороговказом, що подасть вказівки на найблищі роки, скріпить нас у нашому намірі й допоможе продовжувати не легке завдання виховувати в наших рядах свідомий тип українки-громадянки, що дасть майбутнім поколінням ці прикмети й ці моральні цінності, що їх наші матері й матері наших матерей впродовж цілої української історії давали своїм дітям. Всі ці, що свідомі доцільности існування СУК., всі ці, що в його рядах прямують десятки років, всі ці, що ще не з нами приходьте в наші ряди й поможіть посильному розвиткові й розбудові наших змагань.

Відділ ім. Лесі Українки з Брендфорду сердечно вітає провід в ювілейний рік і бажає скріплення сил до виповнення дальшого завдання, яке накладає на Союз Українок Канади Провидіння Боже, український народ і обовязки громадянки країни поселення.

ВІДДІЛ ІМ. ЛЕСІ УКРАЇНКИ,

БРЕНТФОРД, ОНТ.

Д. Бурдейна, голова — **Марія Іванець,** секретарка

ПРИДБАЛИ НОВИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ

Відділ — Оттава —	6
Пані К. Пасічняк — Вінніпеґ, Ман. —	3
Пані М. Квас — Торонто, Онт. —	3
Пані М. Вакалюк — Венкувер, Б. К. —	3
Пані А. Мудра — Реджайна, Саск. —	2
Пані В. Ґереґа — Гаєс, Саск. —	2
Пані К. Сакалюк — Торонто, Онт. —	2
Пані Ворон — Келґарі, Алта. —	3
Пані А. Оробко — Брентфорд, Онт. —	1
Пані Є. Коваль — Келґарі, Алта. —	1
Пані Н. Вацик — Форт Вілліям, Онт. —	1
Пані М. Котик — Ришард, Саск. —	1
Пані Є. Єринюк — Едмонтон, Алта. —	1
Пані Анна Ю. Іванчук — Витков, Саск. —	1
Пані І. Сушко — Гемилтон, Онт. —	1
о. Рибалка — Гефорд, Саск. —	1
Пані О. Ойстрик — Канора, Саск. —	2
Пані Марія Бадюк — Форт Френсис, Онт. —	1
Пані С. Пауш — Едмонтон, Алта. —	1
Пані М. Зазулик — Сарнія, Онт. —	1
Пані А. Ягольницька — Мікадо, Саск. —	1
Пані М. Іванець — Брентфорд, Онт. —	1
Пані М. Дорош — Саскатун, Саск. —	1
Пані Н. Шемелюк — Смокі Лейк, Алта. —	1
Пані Р. Магас — Ватсон, Саск. —	1
Пані В. Логинь — Гемилтон, Онт. —	1

ВИКАЗ ПОЖЕРТВ НА ВИДАВНИЧИЙ ФОНД „ПРОМЕНЯ"

Пров. Екзекутива в Саскачевані, округ Гефорд, Саск. — з нагоди 35-ліття Союзу —	$57.78
Відділ ім. Л. Українки — Брентфорд, Онт. — з нагоди 35-ліття Союзу —	27.75
Відділ Доньки України — Форт Вілліям, Онт. — з нагоди 35-ліття Союзу —	25.35
Відділ ім. Лесі Українки — Венкувер, Б. К. —	15.00
Відділ ім. О. Пчілки — Мирнам, Алта. — з нагоди 35-ліття Союзу	15.00
Відділ ім. О. Кобилянської — Смокі Лейк, Алта. — з нагоди 35-ліття Союзу —	13.75
Відділ ім. Л. Українки — Виндзор, Онт. — з нагоди 35-ліття Союзу —	12.10
Пані Софія Ґрещук — Саскатун, Саск. —	10.00
Пані Марія Мадюк — Саскатун, Саск. —	10.00
Пан В. Демків — Годсон Бей, Саск. —	5.00
Відділ ім. Лесі Українки — Ватсон, Саск. —	3.00
Пані Анастасія Оробко — Ватерфорд, Онт. —	2.00
Пані П. Мігус — Ґрімзбі, Онт. —	2.00
Пані К. Яремчук — Детройт, Миш. —	1.75
Пані П. Гладинюк — Наяґара Фалс, Онт. —	1.50
Пані Н. Зелинська — Вінніпеґ, Ман. —	1.50
Пані С. Сиротюк — Наяґара Фалс, Онт. —	1.50
Пані К. Параска — Ґилберт Плейнс, Ман. —	1.50
Пані М. Гончарук — Киченер, Онт. —	1.50
Пані Н. Коваль — Овкборн, Ман. —	1.50
Пані К. Войчук — Брендон, Ман. —	1.50
Пані М. Драбиняста, Вінніпеґ, Ман. —	1.50
Пані В. Дасишин, Торонто, Онт. —	1.50
Пані В. Котик — Форт Френсис, Онт. —	1.50
Пані М. Гомонко — Монтреал, Кве. —	1.50
Пані П. Матвійчук — Декер, Ман. —	1.00
Пані Ф. Коваль — Милк Ривер, Алта. —	1.00

Відділ для дітей

Микола Олійник

ЛЕСЯ

Місячні ночі

З заходу до села підступав дубовий праліс. Він нагадував Лесі звягельські темні бори, поїздки в навколишні села. І легенди, які вона — хай вдруге і втретє — слухала з затаєним подихом. Про мавок, лісовиків, русалок водяників. Вони назавжди ввійшли в її серце, жили в уяві звичайним життям, як і всі інші друзі. Скільки разів шукала зустрічі з ними, а все не щастило. Ще тоді, на Купала, як була в Жаборициі, сподівалась побачити причинних дівчат, послухати їх веселі хороводи, та жодна не з'явилась тоді, не прийшла. Чи то година була не підходяща, а чи що іншого завадило.

„А чому б тут не побачити мавки?... — спало на думку. Це було погожого вечора, коли вона з Михайликом поверталась з гулянки. Ще червонів край неба на заході спадала збита чередою курява, а над солова-ми з приглушеним свистом шугали кажани.

„Самотою проти ночі страшно", — думала Леся, — може, згодиться Михайлик?"

Глянула на брата і завагалася.

„Ану, як сам не піде ще й мене не пускатиме? Адже вночі вештаються усякі сили — чисті й нечисті". Вирішила обережно вивідати братову думку.

— Михайлику, тобі тут хороше? — закинула здалеку.

— Вельми! Стільки тут простору, не треба скніти над підручниками. А чому ти спитала? Тобі не подобається?

— Ні, що ти? Я ладна тут назавши зістатися... Ліс, озера. Там-то, видно, мавок та лісовиків! От побачити б когось із них!

— Чого заманулося! Та ж вони тільки вночі виходять.

— Та й що! Хоч би і вночі?

Михайлик глянув запитливо на сестричку.

— Чи ти ба, яка відважна! Гляди-но...

Сперечатись було б зайвим, і Леся помовчала. Ясно й так, що брат не складе їй товариства.

„Доведеться самій... Доберуся до тієї он вежі й назад",— думала вона.

З таким рішенням і лягла спочивати.

Не спалося. Та й чи до сну було! У відчинене вікно дихала п'янкими, на лугових травах настояними пахощами літня ніч, таємниче шептались молодим листям дерева, а на пастівні, у вільшині, що підступала до самісінького подвір'я, невгавали соловейки. Леся підвела голівку, виглянула у вікно. Поруч заворушилась Ліля.

— Що тобі, дону? Лежіть спокійно... Спіть, — почувся сонний материн голос.

Не озвалася на нього, принишкла. Лежала з заплющеними очима й дослухалася. Недалеко, мабуть на вигоні, гуляла молодь: невгамовно заливалася голосний бубон в чиїхось дужих руках, то затихла, то знову тонко виводина скрипка; часом зринала пісня, проте недовго: видно, ще не настав їй час...

В кімнаті тиша. Всіх здолав міцний сон. Добре, що Джальми нема, а то почула б і почала скавучати.

Затамувавши подих, Леся злізла з полу, навшпиньки підійшла до дверей.

„Що як заскриплять?" — Обережно натиснула клямку і пхнула боком двері. Відчинила аби як-небудь просунутися, — причинила і стала в сінцях, прислухуючись. Тихо. Ніхто й словом не обізвався. Можна йти.

Поза хатою, минаючи обору, щоб бува не зустрітися з кухаркою — вона ночувала надворі — добралась до пастівня, постояла в нерішучості і, не тямлячи себе від страху, подалася стежкою, яку запримітила ще вдень, коли ходила до озера. Високе, густе різнотрав'я бризкало дрібною росою, приємно остуджувало гаряче від хвилювання тіло. По небу блукали сиві хмари. Вони то заступали жовтий молодик, від чого бліді тіні повільно котилися полями, то випускали його, і тоді м'яке сяйво розливалося над землею. Зідхав ле-

генький вітерець між галуззями.

Ось і узлісся. Під ногами затріщав дрібний хруст і його тріск легенько покотився між деревами. В кущах, що темнили купинками підступали до стежки, застогнав пугач.

Леся здригнулася і зупинилась. Колодяжного не було видно, гінкі тополі ледь бовваніли в місячнім світлі...

„Може вернутися?... — спало на думку дівчині. — Як, не побачивши мавки?! — Заперечував інший внутрішній голос. Кому він належав — не знала, лише відчувала в собі якусь двоїстість. Одна Леся нестримно рвалася вперед, а інша зупиняла її.

Перемогла все ж таки перша. Підкоряючись їй, Леся, за звичаєм перехристилася й осторожно ввійшла в ліс. Кісники їй розмаялись, чіплялись за гілки, та дівчина того не відчувала, пробиралась від стовбура до стовбура... Нарешті перед нею з'явилося невиличке лісове озерце із тихим плесом. Ніби люстерко блищало воно спокійне, сонне. Могутні дуби, що росли біля нього, мовчки милувались своєю вродою.

„Отут і ждатиму, — вирішила Леся й щільно притулилася до дерева. — Вони найбільше люблять купатися в місячні ночі".

Затихла молодь на вигоні. Заспівали перші півні. Леся постояла трохи, все ще сподіваючись побачити мавку, а потім, нехотя оглядаючись на озерце, пішла назад. Коли виходила з лісу, щось людським голосом закричало над головою, зашелестіло в бур'янах, залопотіло...

Заклякла на місці а потім, отямившись, з усіх сил кинулася додому.

Леся Українка

ЛІТО КРАСНЕЄ

Літо краснеє минуло,
Сніг лежить на полі;
Діти з хати виглядають
В вікна... шкода волі!

Діти нудяться в хатині,
Нудять нарікають:
„І нащо зима та люта?"
Все вони питають.

„Он все поле сніг завіяв,
Хоч не йди із хати!
У замкнуті дивись вікна,
Ніде й погуляти!

Сніг з морозом поморозив,
Всі не полі квіти...
Десь зима та не скінчиться!"
Нарікають діти.

Ждіте, ждіте, любі діти!
Літо знов прилине,
Прийде мила годинонька
А зима та згине.

І заквітне наше поле
І зазеленіє. —
Знов його весна прекрасна
Квіточками вкриє.

ЧАЙНЕ ПРИЙНЯТТЯ Й ВІДВІДИНИ ГОЛОВИ СОЮЗУ УКРАЇНОК КАНАДИ ПАНІ С. ПАУШ У ВИНДЗОРІ, ОНТ.

В неділю, 4 червня 1961 р. жіноче т-во ім. Л. Українки улаштувало чайне прийняття. До цього був покликаний комітет з трьох членок — пані Емілія Прокопчук, пані Сенейко і пані Трач. Заходами пані Прокопчук з а л ю прикрашували розставлені столики, застелені білими обрусами а на кожному стояв флякон з живими рожами. Найбільш атрактивним був головний стіл, що був заложений вщерть різнородним українським печивом, що його приготовили наші жінки. Посередині стола була ваза живих рож, а по боках свічки, які своїм світлом надавали святочності дня.

Гостей вітали при дверях пані Квасніцька, голова т-ва і пані Вахна. Чай наливали по черзі бувші голови т-ва від початку його заснування. Дохід з того чаю був призначений на умеблювання парохіяльного дому у Виндзорі.

На цім чаю наш відділ гостив дорогих і рідних гостей із поза Виндзору — голову Союзу Українок Канади пані Стефанію Пауш, яка об'їздила відділ у Східній Канаді і пані Галю Гнатишин з Саскатуну. Обі гості були на конвенції Канадійської Національної Жіночої Ради.

Після чайного прийняття промовляла до зібраного громадянства пані Пауш. Гостю привітав Всеч. о. Керніцький а представила її зібраним пані Квасницька — голова відділу. Пані Пауш говорила на громадську тему „Сила української жінки".

У своїй обширній промові прелеґентка зясувала рівноправність жінки в наших часах, її сила в громадському життю, релігійному, а вже на особливу увагу заслуговує як мати виховниця. Спинилась довше на 35-літтю нашої організації — Союзу Українок Канади та її заслугам і досягненням серед українського суспільства в Канаді і для української справи взагалі. Підкреслила важливість української мови серед нас самих і підростаючого покоління, що мова наша викладається по університетах в Канаді.

Свою промову закінчила словами: „Тому будьмо горді та свідомі того, що наша мова і вся наша культура, що її передали нам наші батьки є тим скарбом і не закопуймо його, а передаваймо їх нашій молодшій ґенерації для продовження цієї корисної для нашого народу і для Канади праці".

Пані Г. Панчишак, заст. голови подякувала за цінну доповідь. Гостя пані Галя Гнатишин вітала членок відділу та зложила побажання в успіхи дальшої праці.

Імпрезу закінчувало слово голови громади пана Володимира Вахни, який подякував всім за їх присутність.

Євгенія Квасницька, голова
Ольга Торошенко, кор. секр.

Щоб варені яйця мали добрий смак, найкраще варити їх на повільнім вогні. Найкраще заляти їх літеплою водою, поставити на кухню і довести до кипіння. Відставити і лишити їх у воді на 20 хвилин.

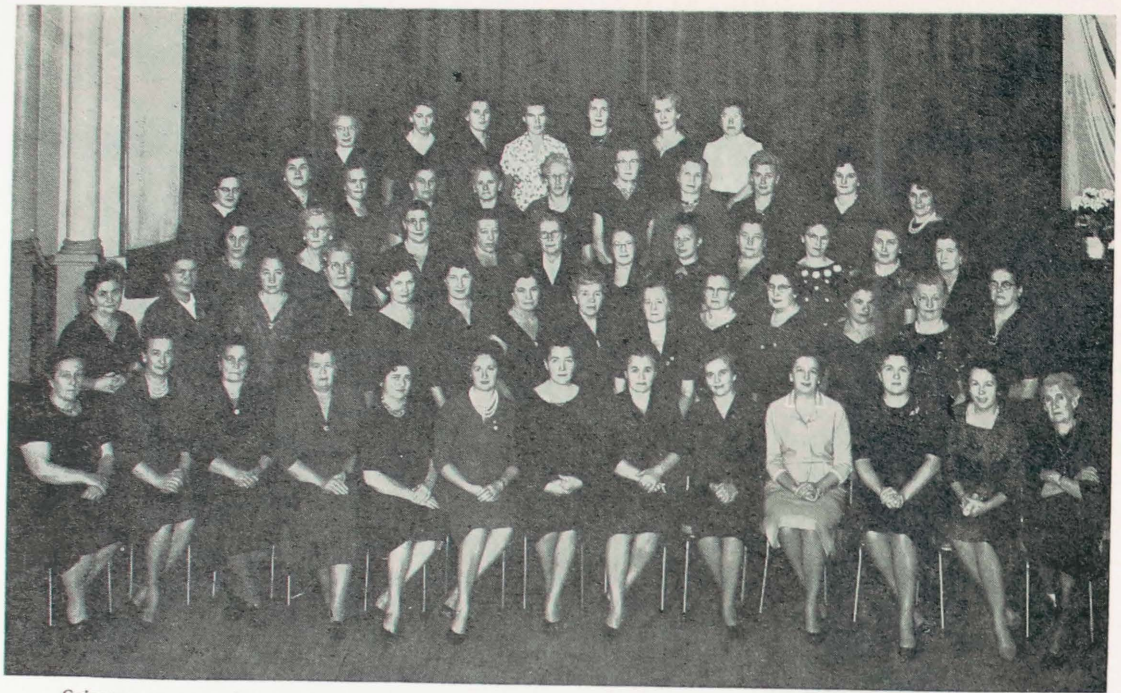

Світлина членок жін. т-ва Доньки України в Монтреалі в 1961 р. Слідує виказ імен членок заряду за рік 1961 — перший ряд пята зряду зліва направо: М. Серединська — касієрка, Оксана Русин — фінансова секретарка, А. Колісник — 2-га почесна голова, Михайлина Нєма — голова, добр. Л. Слюзар — почесна голова, А. Ковальчук — перша заст. голови, М. Зимовець — рекор. секретарка, Г. Мельник — репрезентантка до Монтреальської Жіночої Ради.

ЖІНОЦТВО В МОНТРЕАЛІ З ГОСТИН НА „ПРОМІНЬ"

Родина і приятелі панства Фондів у Монтреалі улаштували прийняття-несподіванку з нагоди переселення до нового дому. По гостинній традиційній церемонії, побажаннях і дружній товариській забаві, на заклик голови Т-ва, пані Михайлини Нєми присутні зложили на пресовий фонд „Променя" 12 дол.

Жертви зложили: по 2 дол.: п-во: С. Іліїка, по 1 дол. — П. М. Нєми, С. Грицишин, В. Мединські, Д. Гордж, М. Якович, В. Фанді, М. Ілїка, М. Кірейчук. По 50 ц. — А. Грицишин, В. Мендрошора.

Всім жертводавцям щира подяка, а молодим господарям — Володимирові й Минодорі Фондам та їх донечці Донні бажаєм щастя, здоровя і всього добра в новім Домі.

З нагоди дня уродин, що його обходила пані Стефанія Ілїка 15 жовтня пересилає солєнізантка на пресовий фонд „Променя" 5 дол.

Бажаємо пані Стефанії Ілійці доброго здоровя і радости в її житті.

На 22 жовтня був день уродин голови жін. т-ва Доньки України в Монтреалі, пані Михайліни Нєми. Оцінюючи працю і посвяту своєї провідниці та товариськість, вирозуміння та щире слово до кожного, поважне число членства відділу зійшлось, щоб привітати її та віддати пошану за її труди і добро для загальної справи. Членки привітали свою голову гарними квітами, гостиною та побажаннями.

З тої нагоди іменинниця зложила на прес. фонд журнала „Промінь" 5 дол.

Відділ Доньки України в Монтреалі з нагоди ювілею 35-ліття Союзу зложив 10 дол. на прес. фонд „Променя".

ЮВІЛЕЙНЕ СВЯТО СОЮЗУ В СМОКІ ЛЕЙК, АЛТА.

Жіноче т-во ім. О. Кобилянської у Смокі Лейк улаштувало в грудні 1961 р. свято 35-ліття Союзу Українок Канади при гарнім числі членок та гостей. Заля була прибрана відзнакою Союзу з написом „35-ліття Союзу Українок Канади".

Пані Марія Паламарик, голова т-ва почала програму молитвою і прочитала вступне слово. Пані А. Шемелюк прочитала святочний реферат. По цім спільно відспівали кілька відповідних до того вечора пісень. Пані Палилик, одна з найперших членок нашого товариства мала кінцеве слово. Пані Марія Вовк переповіла про провінціяльний з'їзд в Едмонтоні.

Комітет приготовив гарну перекуску для присутніх. Традиційним був ювілейний коровай-торт; що його краяли і роздавали дві перших почесних членки нашого т-ва — пані Марія Лазарук і пані Параскевія Палилик.

Товариство мало розігравку подарований пакунок з якої дохід в сумі $13.75 передано на пресовий фонд журнала „Промінь". Щасливий номер з розігравки одержала пані А. Шемелюк.

Марія Рацой, кор. секретарка

СТОРОЖІ МИРУ

Сьогодні, більше як коли від 1940-их років ми зобовязані віддати їм салют — цим громадянам у Канадійських Збройних Силах, які є готові захищати наших свобід і допомагати охороняти світовий мир.

DEPARTMENT OF NATIONAL DEFENCE

Світлина учасниць курсу проєкту вишивок у Едмонтоні: перший ряд зліва направо — пані М. Шевців, пані К. Лазачук, пані Р. Ґаук, пані О. Семчук, М. Демянів, В. Понич, О. Мадюк. Другий ряд: В. Самиця, О. Мулька, К. Гуцуляк, Б. Бартко, Л. Райчиба, Б. Охота, В. Дутчак, Б. Мицак, М. Бартко. Третій ряд: М. Гнатюк, К. Лахман, С. Скакун, Л. Юсипчук, П. Цвиклевич, П. Пелех. У поданім списі бракує імен двох осіб, які є на знимці.

ВИСТАВКА З ПРОЄКТУ ВИШИВКОВИХ КУРСІВ ЕДМОНТОН, АЛТА.

Українська вишивка, як народне мистецтво зацікавлює і манить до себе чи то чужих, чи своїх. Почерез це прекрасне ручне народне мистецтво можна зацікавити наше молодше покоління до більшого пізнання культурних ціннощів українського народу а в тім і себе самих.

Маючи це на увазі, пані Ольга Семчук, голова Комітету Мистецтва провінціяльної екзекутиви на Алберту і культурно освітня референтка відділу Союзу в Едмонтоні, при помочі пані Роми Ґаук започаткувала вечірні курси модерної вишивки.

Учасницями курсу є членки з Молодого Братства. На 26-го листопада Молоде Братство улаштувало виставку з цього проєкту разом з чайним прийняттям в залі Катедри св. Івана в Едмонтоні. На виставці були речі дуже старанно опрацьовані в бажаних кольорах для дому курсантів — мережки, хрестикове вишиття, гладь, стебівка, яворівка та інші. Такі курси плянуємо вести надалі.

Комітет Молодого Братства

ЮВІЛЕЙНЕ СВЯТО СОЮЗУ В МИРНАМ, АЛТА.

Жіноче товариство ім. Олени Пчілки в Мирнам улаштувало скромний вечерок в користь нашого журнала „Промінь", а разом відсвяткувало 35-літній ювілей Союзу Українок Канади.

Коли парох Всеч. о. Хруставка у вступнім слові пояснив значення свята та переказав про початки організації Союзу, його труднощі і його зріст, що присутні вислухали з великим зацікавленням. Святочний реферат прочитала пані Ксеня Ханасик. Кінцеве слово сказала пані Дубелт і зробила заклик на видавничий фонд журнала „Промінь".

Вечір закінчився чайним прийняттям та відспіванням кілька пісень. Прихід свята приніс 15 дол., які переслано на журнал „Промінь".

Ксеня Ханасик, секр.

35-ЛІТТНИЙ ЮВІЛЕЙ СОЮЗУ УКРАЇНОК КАНАДИ В ОКРУЗІ ГЕФОРД, САСК.

Вже зазделегідь робилося приготування вшанувати громадську працю Союзу Українок Канади в Гефорді, Саск. День 15-го листопада був проголошений і запрошення до відділів округа розіслано, щоб взяти численну участь у святкуванню.

В сьомій годині вечора відділи округа (Кридор, Блейн Лейк, Редфілд, Гефорд і Борден) прибули на Молебень до Української Православної Церкви Зіслання Святого Духа в Гефорді, о. Рибалка відправив Молебень а на закінчення побажав жіноцтву витривалости, кріпкого здоровя та щоб Господь зберіг їх на многі літа. Це була перша частина нашого свята.

По молитві о. парох запросив в імені гефордського відділу всіх присутніх до залі під церквою, де почалася друга частина свята.

Заля була прекрасно прибрана з написом 35-літнього ювілею С.У.К. на синім і жовтім тлі на середині палав смолоскип, а на столі прикрашений живими квітами стояв ювілейний український торт. Цей торт спекла пані Боянчук.

При вході до залі була реєстрація всіх учасниць ювілею, якою зайнялась пані Анна Токарик.

Насамперед відспівано „О, Україно". Програма почалась під умілим проводом пані Олі Андрущак, голови провінціяльної екзекутиви на Саскачеван. Вона всіх щиро привітала та підкреслила заслуги жіночого руху. Згадала тих членок, котрі відій-

ЖІНОЧЕ ТОВАРИСТВО ім. ЛЕСІ УКРАЇНКИ
при церкві св. Іллі в Едмонтоні
складає найсердечніші побажання
СОЮЗОВІ УКРАЇНОК КАНАДИ
з нагоди 35-літнього ювілею.
Висловлюємо признання за минуле і його досягнення і бажаємо успіхів на будуче.
М. Івансів, голова,
Надія Гуменюк, секр.

ЖІНОЧЕ ТОВАРИСТВО ім. ЛЕСІ УКРАЇНКИ
в Інсінгер, Саск.
вітає
СОЮЗ УКРАЇНОК КАНАДИ
з нагоди 35-літнього ювілею.
Засилаємо щирий привіт і бажаємо найкращих успіхів на будуче.
Анастасія Молдован, голова,
Параскевія Костачук, секр.

Світлина з ювілейного свята Союзу в окрузі Гефорд: зліва направо — Оля Андрущак, голова пров. екзекутиви, пані Павлик — голова відділу у Блейн Лейк — Кридор, пані Барабаш — голова відділу у Гефорді, пані Ружецька — голова відділу у Редфілд.

шли у вічність і попросила всіх встати і мовчанням віддати пошану в їх память.

Слідували привіти відділів — Гефорд — пані Михайлина Симчич, з Редфілд — пані Ружицька, з Блейн Лейк — Кридор — пані Павлик з Борден — пані Білик. Гефорд вгостив гостей піснею „Через балку летить галка" під диригентурою пані Андрущак.

Председниця попросила пані Барабаш до слова, яка представила гостю бесідницю і запросили до слова пані Маліцьку, заст. голови пров. екзекутиви.

Вона всіх щиро привітала і коротенько дала перебіг життя Союзу Українок Канади за 35 літ. Просила всіх членок до згоди і любови, на добрий успіх, щоб плекали рідну мову і вщеплювали в свою молодь любов до свого рідного. Закінчила словами Грінченка — „Праця єдина з неволі нас вирве, нумож до праці, сестри".

Добродійка Рибалка подякувала пані Маліцькій за її промову.

Відділ з Редфілд під проводом пані О. Никіфорук відспівав „Люба моя вітчинонько".

По цім слідував панель-дискусія в якім брали участь пані Ковальська, Никіфорук, Дирбавка, Луцик, Дорошевич, Цьона і М. Калин. Тема була — „Наші сучасні проблеми у відділах". Дискусія була дуже захоплююча і поучаюча.

Всі присутні використали багато добрих думок і суґестій для поліпшення діяльности у відділах.

Председниця подякувала панелістам та попросила гефордський відділ до гуртка який дуже гарно відспівав „Світом Божим вечоріє".

На закінчення пані Андрущак подякувала всім присутнім за так численну участь і запросила на чайне прийняття, що його гефордський відділ приготовив.

Відспівано спільно „До праці" і учасники свята гарно забавлялись.

Чай наливали — пані Маліцька і пані Павлик.

Ювілейний торт мали велику приємність краяти пані: Оля Андрущак голова пров. екзек., пані Барабаш, голова гефордського відділу, пані Павлик голова з Блейн Лейк і пані Ружецька голова з Редфілду.

Заряджено збірку де по відтягненню коштів свята залишилось 58 дол. на вид. фонд журнала „Промінь".

Текля Ткачик, секретарка

З ПОЇЗДКИ В БР. КОЛУМБІЇ

У четвер мала я вільний день і була запрошена на вечерю до панства Богданів. Від старенької матері пані Богдан, я почула багато цікавого про початки товариства у Ванкувері. По вечері зійшлися молодші і старші членки відділу, як і управа провінціяльної екзекутиви, щоб ще більше поговорити про справи і діяльність Союзу. Це вже була моя остання стріча з більшістю членок. Панство Богдани є дуже гостинні люди, а також вже довгими роками беруть активну участь в житті громади у Ванкувері.

В пятницю рано їду до Вікторії, до відділу ім. Доньки України. Тут я нікого не знаю. Холодний ранок, дощ перепадає. Автобус везе прямо до Вікторії, пороном через воду. Чіпляю свою відзнаку смолоскип до плаща, щоб мене впізнали, коли приїду на місце.

Хоч громада молода, вже мають дуже гарне своє приміщення. З великою гордістю показують мені гарну, чистеньку залю, зовсім викінчену, де відбуваються Богослуження, а престіл за заслоною, бо це святе! В другій частині приміщення, знаходяться столики, прибрані квітами, це на прийняття і тут членки відбувають свої збори.

Зійшлися майже всі членки і вечерок розпочався. Пані Рабій, веселої, спокійної вдачі, дуже вміло перевела програму, і висловила своє задоволення, що з відвідин їх відділу, мимо далекої дороги. Присутні вислухали з великим зацікавленням мою промову а опісля розказали дещо про початки українського життя у Вікторії. Великим святом була в них Візитація Преосв. Владики Андрея, бо прибуло велике число гостей а під час прийняття помагали їм англійські жінки. Відбули продаж українського печива та писанок у місті, яке зробило добру рекляму. Роблять все що тільки можуть, власними силами, а замало є таких, що

НАВЧАЙМОСЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

CONVERSATIONAL UKRAINIAN

by

Dr. Yar SLAVUTYCH

UKRAINIAN IDIOMS

1. ПОДО́БАТИСЯ.

Я подо́баюся їй.	She likes me.
Я подо́баюся йому́.	He likes me.
Мені подо́бається вона́.	I like her.
Нам подо́баються українські діялоги.	We like Ukrainian dialogues.
Чи вам подо́бається українська мо́ва?	Do you like Ukrainian?

Note that the person who "likes" somebody or something is in the dative case.

2. ЛЮБИТИ.

Я люблю́ її (його́).	I love her (him).
Він (вона́) лю́бить мене́.	He (she) loves me.
Ми лю́бимо їх.	We love them.

Note that the direct object follows the predicate as in English.

уміють читати і писати по українськи. Стараються вишукувати українок, які могли б їм помагати і збільшити відділ числом членок. Після перекуски ми ще довго говорили. Хоч числом їх мало, то завзятість велика. Щасти Вам, Боже, на кращий розвиток!

Панство Мойсюки, відомі діячі в цій громаді, забрали мене до свого дому на ніч. Живуть вони тут вже кількнадцять літ і є власниками „Берклей Апартаментс". Ранком, перед моїм відїздом пан Мойсюк обвіз мене по місті, щоб я побачила кращі місця у Вікторії.

Моя поїздка закінчується гостиною у Вернон у відділі ім. святої Ольги. Повернувши до Ванкуверу в суботу по полудні, я з дітьми повечеряла а тоді їдемо на стацію до поїзду. Тут зібралися панство Богдани, пані Токарик, Масцюх і Паланич, щоб ще раз зо мною попрощатися. І приємно на душі і жалко розставатися, але треба їхати.

До місцевості Вернон, що лежить у славному „Оканаган Велей", не дуже то легко добратися. Немає постійної їзди, поїзд робить часто зупинки і треба довго на стаціях чекати. Все ж таки, заїхала на місце в неділю рано, перед десятою годиною. Їду прямо до родини Пауків, де я перебувала. Зараз таки зателефонувала до пані Микитюк, секретарки відділу і вона, разом з пані Кучер, головою, приїхали по мене. Панство Кучері, середнього віку люди, є дуже активними в громаді, а пані Кучер є головою у відділі вже пятий рік. Повезли мене на оглядини Вернон, а пані Микитюк повернулась додому, подати родині вечерю.

Прийшов скоро час йти до церковної залі, бо люди почали сходитися. Церкву мають гарну, по господарськи обгороджена, на обійстю чистенько, трава свіжо скошена. Заля прекрасно викінчена, приємно і весело побути в ній. Зійшлося поважне число як жінок так і мужчин. Ось входять о. прот. Г. Василів і о. мітрат Є. Грицина, що прибув на Захід на збірку для викінчення всеканадійської Катедри у Вінніпегу.

Пані Кучер переводила вечерок і висловила свою радість, що вітає представницю з централі. Правду сказавши, я була дещо стривожена, бачучи перед собою отців, а головно отця мітрата Грицину, який славиться своїми промовами, — але розпочате діло треба кінчати! Розвинулась цікава дискусія після моєї промови, найголовніше про українську мову. Отець Василів влучно заявив, що знання української мови в родині залежить тільки від родичів. Пані Михайлюк, референтка журнала при відділі, зібрала гарне число передплат у громаді. Наш відділ тут є досить сильний, має около 50 членок. Громада добре стоїть, а в цьому великі заслуги отця і добродійки Василів. Жінки подали смачну перекуску і по відспіванні гимнів, всі розійшлися задоволені домів.

На другий день гостина і вечеря в отця і добродійки, де гостем був і отець Грицина. Парохіяльна хата гарна, біленька, обсаджена садом і городом. Добр. Василів, хоч і делікатного здоровя, є дуже доброю господинею, в неї хаті всюди взірцевий порядок. Після смачної вечері ми пішли знова до залі, щоб вислухати отця мітрата і я мала ще одну нагоду краще познайомитися з громадянами Вернон. Щасти їм, Боже!

На цьому закінчилася моя поїздка. Їдучи до дому, передумую собі свої враження, щоб не забути і одної події з побуту у відділах. Набула багато знайомства, що лишиться мені назавжди в памяті, а найбільшою приємністю є те, що я бодай трохи додала охоти до розвою нашої організації Союзу Українок Канади, яка всім нам так мила і дорога!

Калина Засійбіда, голова Провінціяльної Екзекутиви на Альберту

Звіт діяльности відділу СУМК. ім. Івана Данильчука за рік 1961-1962

Річні збори відділу відбулися 4 жовтня 1961 року. о. Михайло Юрківський відкрив збори молитвою і говорив про місяць жовтень як місяць свята книжки. По лекції відбулися річні збори нашого відділу.

Діяльність товариства за рік 1960-67 була така:

Збори і сходини відбувалися щочетверга в залі Катедри Пресв. Тройці. За рік відбули 32 зборів і сходин. Членів плачених було 32. Пані А. Павлик була наша провідниця. о. М. Юрківський був нашим капеляном. Наші інструктори були такі:

о. М. Юрківський давав нам поради і лекції на ріжні теми; пані О. Завісляк і пан В. Процюк вчили нас співу, пані Завісляк також підготовляла нас до різних концертів; добродійка Юрківська вчила дівчат вишивати. Дівчата вишивали запаски до українського строю; пан Ф. Чорний вчив хлопців шкіряних виробів — „ледер крафт" панна С. Соломон і пан Т. Монастирський вчили нас українських танків.

Відбулося ряд лекцій: о. М. Юрківський говорив на такі теми: Значення сумківських з'їздів, про Свято Книжки, Поведінка сумківців в церкві і взагалі, Значення слова „православне" і Православна Церква, Листопадові Дні, Про Колегію Св. Андрея, Про Будову Катедри Пресв. Тройці, Чому ми повинні вчитися української мови, Про комунізм, Про роковини Т. Шевченка і про контест писання статтей на тему Т. Шевченка.

Пан Д. Угринюк говорив про різдвяні звичаї і показав як робити сніпки з пшениці на Святий Вечір.

Добр. С. Юрківська пояснила значення різних відправ у церкві під час Великодних Свят.

Пан А. Павлик перевів дві дискусії на такі теми: Чи богатство приносить нам щастя і чи спорт є добрий для нас

Світлина сходин СУМК перед Різдвом на роблення „Дідуха" з пшеничних колосків. Під стіною з правого боку стоять — Всеч. о. Мих. Юрківський, пані А. Павлик — голова Комітету Опіки Молодшого СУМК., пані Ольга Завісляк — інструкторка.

Пан Д. Онисько висвітлив знимки з його подорожі по Европі.

Сумківці брали участь у провінціяльнім з'їзді в Манітобі. Петруся Арсеній і Юлія Деманюк були делегатками на з'їзд.

Ми відбули такі соціяльні вечірки: „Галовін Парті" в домі п-ва судді Соломонів і „Боллінґ Парті" під час різдвяних вакацій, як також і „вінер ровст" на закінчення весняного сезону.

Сумківці брали участь у концертах української школи, День Матері, Лесі Українки і у святкуванню 100-річчя смерти Тараса Шевченка. Цього року 6 дівчат помагали в українськім „теґ дей". Сумківці також взяли участь у двох базарах при Катедрі.

Під час Великого Посту всі сумківці приступили до сповіді і святого причастя.

У сумківську неділю члени обслуговували у церкві.

На закінчення сезону у червні, жіноче тов. ім. Лесі Українки, відділу Союзу Українок Канади влаштував бенкет в честь сумківців. Головним промовцем був Василь Буряник, який говорив про сумківську молодь.

Під час бенкету голова т-ва пані А. Сарчук вручила нагороди за найкраще написані статті про Т. Шевченка. Першу нагороду отримав Денис Юрківський, другу Діяна Павлик, третю Степан Юрківський. Під час бенкету 8 сумківців отримали шпильки і перейшли до відділу ім. І. Мазепи. Слідуючі члени перейшли; Петруся Арсеній, Орися Кревецька, Орися Влад, Марія Смик, Маркіян Воробець, Степан Юрківський Денис Ковалишин і Джим Роїк.

Кандидатки на провінційну королеву були вибрані: Юлія Деманюк ,Даруся Бобій і Діяна Павлик.

До заряду на 1962-63 рік були вибрані: Денис Юрківський —голова, Діяна Бобій — заст. голови, Борис Павлюк — секретар, Юлія Деманюк — касієрка, Діяна Питсанюк — голова базарового комітету, Борис Богонос — голова соціяльного комітету, Ґордин Пазернюк і Леся Карпяк до телефонічного комітету.

Діяна Павлик, секретарка.

Для наших господинь

Цей відділ веде пані А. Сенів з Едмонтону, референтка домашньої економіки Союзу Українок Канади.

М'ясо, риба, або інші продукти для

ПОПРАВКА

Презерв з начиненого солодкого червоного перцю.

Увага. Цей припис був поданий в числі 11 з листопада 1961. Робимо до нього поправку — до видушеної капусти треба додати 2 горнятка оливи „Мазола".

КУРЯЧЕ МЯСО

Немає іншого мяса, яке би надавалось на приготовлення його ріжними способами, як куряче. Куряче мясо можна купити свіже, заморожене, живі кури, готове мясо до варення, частинки „бойлер" — пекти в дуже гарячій кухні під вогнем, „ровстер" — до печеня в кухні, „фовлс" — до вареня, або до вареня уже в слоїках. Куряче мясо можна варити, або пекти як хто бажає, а що лишається, з того можна робити „салатку", або мішати з ріжом, сосом, а навіть із зупою.

Скільки яких курей купувати? „Керниш генз" — важать около одного фунта і треба одну пташку на особу; „бройлерс" — важить переважно 1½ і треба пів або й цілої пташки на особу. „Бройлерс" і „фраєрс" важать від 1½ до 3½ фунти і треба ¼ до ½ на особу. „Ровстерс" і „кейпон" важать поверх 3½ до 8 фунтів із того сорта вирахувати ¾ до 1 ф. на особу.

Як пізнати добру курку? — дивитися, щоб курка мала широке тіло, щоб була сита, мала кругловаті груди і короткі литки. Дивитися, щоб мала смужки товщу з заду, по боках і стегнах. Шкіра повинна бути чиста і мяка, не пообибана і мала дуже мало пуху.

Як перетримувати курку перед приготовленням: розвинути з паперу, що в нім була куплена. Вибрати з середини торбинку з почищеними печінкою і жолудком. Завинути вільно у восковий папір і положити в найзимнішій частині у своїм холодільнику (не в замороженому „фризер") Зужити мясо від двох до трьох днів.

Коли маємо заморожену курку приготовляти, то треба її розморозити і зварити чи спекти до 24 годин. Для розморожування положити незавинену в холодільнику і дати часу по 5 годин на один фунт, або положити в зимну воду і дозволити постояти на кожний фунт по одній годині.

Варто запамятати: всі свіжі, чи заморожені кури будуть багато смачніші і мягші, коли перед приготованням залишити на кілька годин в кімнатній температурі.

Як пізнати коли курка готова: найлуччим показчиком чи курка готова є термометер до мяса. До печеної з начинкою курки, вложити в середину в начинку термометер. Коли покажчик доходить до 165° Ф. то курка готова подавати на стіл.

Коли курка без начинки то встромити термометр в стегно в мясо. Коли термометр показує 190° Ф. то тоді печеня готова подавати на стіл. Коли термометра нема під руками то можна пізнати коли курка спечена в той спосіб — порушити кістку в стегні — коли вона легко рухається — то вже готова. Ніколи не проколювати курку видельцями, бо тим способом зробиться отвір, сік з курки вибіжить а мясо буде сухе. Коли печемо курку, то температуру в печі довести до 350° Ф. для ваги курки до 3 фунтів, а для ваги від 3 до 6 фунтів на 325 ° Ф.

Приписи

Курка в сметані
3½ — 3 фунтів курку покраяти на кавалки
¼ горня масла
3 цибульок зелених
3 ложки білого вина або „Вустир сос"
Солі і перцю до смаку
2 горнят сметани.

Курку присмажити на маслі, щоб зарумянилася. Виложити в „ростер" з покришкою. Зверха положити жмут зеленої цибульки, (як хто любить, можна й покришити). Наверх вилити масло й сік, що в них смажилась курка, посолити й поперчити до смаку. Розмішати вино зі сметаною і поляти поверх мяса, накрити і поставити до печі в температуру 350° Ф. на одну годину або аж поки курка не стане мяка і сметана висмажиться на густо.

Подавати на стіл можна з голубцями, або з рижом звареним з двома потертими морквами. Коли риж звариться — додати кавалок масла, перцю до смаку і трошки свіжого соку з цитрини.

Варена курка

6 ложок масла
1 жмуток зеленої цибулі
3 до 5 фунтів курячого мяса до варення
½ фунта свіжих печериць
3 ложки петрушки
1 бобковий листок
¼ ложечки „тайм"
1 ложка соли
½ ложечки перцю
1 зубець потертого часнику
¾ горнятка води на кожний фунт курки.

Покришити цибульку і зісмажити в маслі. Звязати курку так як до печення. Пекти курку в повільній кухні, щоб зарумянилася, додати покраяні печериці і петрушку. Помішати і додати решта складників в кипячу воду. Поставити, щоб закипіло. Накрити і варити на повільнім вогні від 2 до 4 годин. Коли мясо готове, відставити з вогню і залишити в росолі, щоб простигло. Мясо тоді буде смачніше і сочисте. Коли не має свіжих губ, можна дати сушених, але попереду їх треба намочити.

Це варене мясо можна подавати на стіл ріжними способами.

1. Подавати на стіл холодним з салатою, хлібом і маслом або з муштардою.

2. Покраяти мясо на кубикові куснички, додати одно горня посіченої салєри, 1 горня петрушки, цибульки до смаку, вимішати з майонезом, до якого додати трошки росолу. Вимішати легко і виложити на листок салати. Це дуже смачна куряча салатка.

3. можна зробити студенець. Покраяти курку на тонки пластини. Відмірити і загріти 2 горнят росолу (не переціджувати). Намочити одну пачку желятини в ¼ горнят росолу на 5 хвилин, додати до гарячого росолу і розмішати, щоб желятина розтопилася. Виложити мясо в миску, додати гарячий росіл з желятиною, накрити і вставити до холодільника.

4. Росіл можна подавати на стіл як є і додати покраяні грибки та зелену покраяну дрібно цибульку. Можна подавати з рижом або макаронами.

РІЧНІ ЗВІТИ ВІДДІЛІВ

ВІННІПЕҐ, МАН.
Відділ ім. Кн. Ольги

Звіти голов різних комітетів виказали велику працю членок т-ва за минулий рік. За цей час відбулось 10 місячних сходин а троє засідань екзекутиви.

Як попередніми роками, так і цього, т-во влаштувало ряд культурно-освітніх імпрез з доповідями, а також із ділянки домашнього господарства. В програму наших вечорків входили такі предмети: лекція Про нервовість в дітей — виклад д-ра В. Зайцева, Значення Союзу Українок Канади — пані О. Завісляк, Фільма і виклад про Східну Африку — п. Фрейзер — Відживність і приготування риб — панна Гийстингс, Вироби букетів з штучних квітів — п. Спірс.

Т-во, на запрошення управи Манітобського Дому для дівчат влаштувало там українську виставку, дало перекуску, а сумківці дали гарну програму. Пані Сеніцька дала виклад про українців у Манітобі. Т-во брало участь в дискусії про запущені доми міста Вінніпегу, помагало у програмі свята Шевченка, у концертах в громаді, а також у Шевченківськім здвизі. Т-во підтримує льокальний КУК., жертвує і помагає у збірках — на Червоний Хрест, на Комюніті Чест і Марч оф Даймс, помагає т-ву сестриць під проводом пані М. Мирославчук в їх обідах для громади та базарах.

Під проводом пані К. Низник, голови клюбу матерів, який опікується дітьми української і недільної школи, у звіті заявив, що до української школи вчащає 55 дітей, а до недільної 107. Діти брали участь у хорі під час Шевченківського здвигу, дали концерт на вечір св. Миколая і спільно з СУМК відсвяткували День Матері, а разом з членками клюбу помагали у чайнім прийнятю на дохід цих шкіл. Тепер продаються гарні декоративні тарілки з образками нашого храму.

Наш відділ улаштував одну забаву з танцями, а дві забаві виключно для членкинь, успішний весняний базар і чай, випродаж уживаних речей, два вечорі гри в карти і дві розігравки. Членки ходили колядувати разом з хором а два вечорі ходили щедрувати.

Старанням церковного заряду наша соборна заля була перебудована, де наші членки дали багато фізичної і матеріїльної праці та купили речей понад 800.00 долярів. На Різдвяні свята, т-во допомагає родинам, котрі потребують матеріяльної помочі. Таких родин було шість.

Під проводом пані М. Сеніцької, молодший СУМК „Під-Тризуб" сходиться що другий тиждень і переводить корисну працю. На початку року цей відділ ходив колядувати разом з старшими дітьми української школи і заколядували на українську школу 253 дол.

Наше жіноче товариство спільно з іншими відділами Союзу у Вінніпегу помагало у прийняттях в залі Катедри Пресв. Тройці для учасниць на конференції Союзу під час Шевченківського здвигу. Т-во перевидало кухарські книжки, що продаються по 2 дол. Т-во, під проводом пані Кушнірик бере шиття від Червоного Хреста. Минулого року пошили членки 210 кавалків.

Річні збори т-ва відбулися 21-го вересня 1961 р.; в цій порі закінчується рік нашої діяльности і починається рік осіннім сезоном. На закінчення звітів уступаюча голова пані Марця Сеніцька подякувала за добру кооперацію, співпрацю членкам, парохові Всеч. о. Ґерусові, головному церковному зарядові й усім гурткам, що працюють при нашій громаді. Слово забрав Всеч. о. Ґерус, зложив подяку уступаючому зарядові а новому побажав найкращих успіхів на наступний рік.

За минулий рік т-во передало до каси соборної громади — 1,500 дол., на буджет до Союзу — 44 дол.., на „Промінь" — 50 дол. на фонд виставки Архипенка — 25 дол., на пресовий фонд 25 дол., Марч оф Даймс — 5 дол., Комюніті Чест — 5 дол. Червоний Хрест — 5 дол.

Загальний прихід т-ва	$4,549.23
Розхід —	4,075.00
Осталось в касі	474.23

Заряд т-ва на 1961-62 рік: М. Сеніцька — уступаюча голова, М. Кушнірик — голова, 1-ша заст. голови — І. Мельник, 2-га заст. — І. Тарнавецька, Л. Кутна — рекор. секретарка, Є. Танахов — кореспонд. секретарка, Л. Дудар — фінанс. секр., М. Паралюк — касієрка. Контрольна комісія — О. Кормило, Д. Ратуська.

Комітети: культ.-освітній — О. Фуга, О. Школьна, О. Строкан; телефону — Г. Ґельмич, Г. Химнюк, О. Ничка; відвідування хворих — Н. Окруско; господинь — М. Ковальчук, С. Хома; клюбу матерів — М. Низник; сестриць до церкви — М. Мирославчук; представниця молодшого СУМК — М. Сеніцька; Червоного Хреста — М. Кушнірик, С. Хома; предст. до відділу КУК — К. Шот; предст. до Жіночої Ради — М. Сеніцька.

М. Сеніцька, уст. голова

МАЗЕПА, САСК.
Відділ ім. О. Кобилянської

Річні збори жін. тов. ім. Ольги Кобилянської відбулися 6 грудня, 1961 року у Народнім Домі. Збори відкрила голова, пані Катерина Маковська молитвою, і хвилинною мовчанкою. Дала звіт діяльности товариства за минулий рік, і подякувала членкам за кооперацію.

Секретаркою зборів була пані Адріянна Ягольницька, яка здала звіт минулих зборів; слідували звіти пані Катерини Корній — касієрка, контрольна комісія пані Дорис Маковська, господині пані Павліна Ойстрик. Програмовий комітет пані Катерина Ягольницька.

Заходами товариства приготовлено концерти: на День Матері і соті роковини Т. Шевченка. День Подяки. Приготовили храмовий обід і три вечері. Мали одно бінго.

В протягу року в першу середу кожного місяця членкині сходилися до дому котроїсь з членок і на тих вечорках читали обіжники, цікаві статті з „Проміня" мали маленьку розігравку і чай. Під проводом добродійки Бублик недільна школа відбувається кожної неділі, коли є Богослуження. Перед Великоднем зійшлись членки до пані Марії Король вчитись виробляти колачі і паску, а до пані Павліни Ойстрик писати писанки.

Відділ жертвував на слідуючі цілі: „Український Голос" — 10 дол., коляда на радіо — 5 дол., „Ментал Гелт" — $7.55, музейний фонд ім. П. Могили — 25 дол., стипендійний фонд — 5 дол., на журнал „Промінь" — 8 дол., видавничий фонд — 5 дол., місцевий Народний Дім — $1,113.04, буджет до централі — $33.75.

Фінансовий звіт:

З 1960 р. осталось	$616.15

Прихід в 1961 р.	901.39
Розходи в 1961 р.	1,406.03
В касі осталось	111.51

Заряд на 1962 рік: голова — Катерина Маковська, заст. голови — Ліна Кароль, рек. секр. — Ольга Маковська, касієрка — Катерина Корній, фін. секр. — Мілька Киба. Контрольна комісія — Настя Ковалишин, Франка Путерія. Програмовий комітет — Катерина Ягольницька, Дорис Маковська, Адріянна Ягольницька. Господині — Елсі Ойстрик, Ліна Король.

Катерина Маковська, голова
Адріянна Ягольницька, уст. секр.
Ольга Маковська — секр.

ФОРТ ВІЛЛІЯМ, ОНТ.

Відділ Доньки України

В протягу року відбулося 8 міс. зборів, 4 засідання заряду і комітетів і 3 освітні вечерки.

З початком року, під час Різдвяних свят членки ходили колядувати на добродійну ціль.

В місяці лютім відсвяткували академію Л. Українки окремо приготовлено вечіркою в залі українського тов. „Просвіта" в Ф. В. з чайним прийняттям.

Відсвяткували 100-ліття смерти Тараса Шевченка і 150-ліття народження Маркіяна Шашкевича включно з черговими зборами.

Перепровадили Весняний Чай спільно з відділом Ольги Басараб, з якого прихід призначений на купно нової кухні для Тов. „Просвіти". В жовтні улаштували Осінній Чай з моделюванням капелюхів.

Наш відділ входить в склад Комітету Українок Канади і подає поміч в ріжних їх підприємствах.

В листопаді місцевий К.У.К. святкував своє 20-ліття ювілеєм і наш відділ помагав у прийнятті пані Савелі Стечишин, уладження вистави вишивок і книжок жінок авторів.

Наш відділ є членом Льокальної Жіночої Ради, де і наша членка п. Шелепюк є головою.

На 25-го червня наше тов. спільно з відділами Олени Пчілки і Ольги Басараб мали велику честь вітати голову Союзу пані С. Пауш

Комітет для хворих відвідали хворих членкинь і їх рідних в шпиталю і домах. Висилаємо картки хворим, і вислали квіти Всеч. о. Флякові до санаторії.

Наші репрезентантки беруть участь в засіданнях і підприємствах Вікторія Ордер оф Норсес; тов. поборювання недуги рака, Чилдренс Ейд Сосаєті і Лейк Гед Ексебішон.

Тов. жертвувало на Катедру, на місцеву церкву, недугу рака, Червоний Хрест, Комюніті Чест, Великодні значки, організаційний фонд і „Промінь".

Склад заряду на 1962 рік: Почесна членка — Наталія Вацик, голова — Ксавера Пахолків, заст. гол. — Анна Стасів, 2 заст. — Розалія Андрус, секр. рек. — Ольга Ковальчук, касієрка — Ольга Михайлишин. Контрольна комісія — Марія Дудка, Марія Присунька, Марія Олійник. Референтки журнала „Промінь" — Олександра Тацюн, і Ольга Ковальчук. Комітети: Мистецький — А. Тацюн, О. Венгер, М. Дудка. Програмовий — Є. Шелепюк, О. Михайлишин, Михайліна Гарасимчук. Культ.-освіт. А. Стасів, О. Венгер, М. Малюженська. Відвідування хворих — А. Пуляк, О. Михайлишин, М. Гарасимчук. Прес. до К.У.К. — О. Венгер, Є. Шелепюк.

К. Пахолків, голова
О. Ковальчук, секретарка

ГРОНЛИД, САСК.

Відділ ім. Княгині Ольги.

Річні збори жіночого товариства ім. Княгині Ольги відбулися в Народнім Домі ім. Івана Франка, 3-го грудня 1961. Збори відкрила голова, пані Марія Данилюк, які почато молитвою „Отче Наш". Предсідницею зборів була пані К. Швець, а секретаркою пані С. Іванусь. Усі членки заряду здавали свої звіти з цілорічної праці відділу.

Діяльність товариства за 1961 рік була слідуюча: протягом року відбулося 6 місячних зборів і 5 нарад. Товариство справило 1 новорічну вечерю, 1 обід, спільне свячене, 1 храмовий обід, 1 спільний пікник, 1 вечеря-бенкет в місцевій школі, 2 ювілеї для членів, 1 базар спільний, 1 35-літний ювілей Союзу Українок Канади і програму на свято Тараса Шевченка, 8 перекусок на всякі підприємства, 1 похоронну перекуску. Товариство мало продаж вишивок і печива з чого прихід пішов на річ до шпиталю в Мелфорт. Вислали квіти хворим членкам до шпиталю. Товариство опікується недільною і українською школою. Недільну школу вчить Всеч. о. Критюк. Під час літніх вакацій була українська школа 3 тижні. Товариство сповнило свій буджет до централі.

Фінансовий звіт:

Перенесено з 1960 р.	$286.42
Прихід в 1961 р.	678.41
Розхід в 1961 р.	590.42
В касі осталось	374.41

Заряд товариства на 1962 рік: голова — Марія Данилюк, заст. голови — Катерина Швець, рек секретарка — Павліна Чорна, касієрка — Павліна Данилюк, фін. секретарка — Стефанія Іванусь. Контрольна комісія — Анна М. Вахняк, Катерина Швець, Василина Вахняк. Господині — Анна Г. Вахняк, Текля Пшик, Марія Ґрипюк, Анна І. Петрів. Господиня до начиня — Василина Вахняк, архівістка — Марія Щербій. Режисерка — Зеня Панчук. Ґардиробчиця — Катерина Письменна. До квітів — Василина Черній, Анна М. Вахняк. До рідної школи — Василина Вахняк, Павліна Чорний.

Марія Данилюк, голова
Павліна Чорний, секретарка

МУСІДОРА, АЛБЕРТА.

Відділ ім. Л. Українки

Річні збори жін. тов. ім. Лесі Українки у Мусідорі відбулися у Народнім Домі на 3-го грудня.

Діяльність т-ва за минулий рік: — Відбулося 8 місячних зборів. Т-во приготовило обід на храм, День Богородиці, і обід на День Подяки, членки дали перекуску по концерті Т. Шевченка і мали вечерок Лесі Українки і гру у бінґо. Приготовили одно пирогове пущення, відограли представлення. Дали 25 дол. на фонд охорони від вогню, вечерком відсвяткували 35-літний ювілей Союзу де був читаний реферат і призначили 10 дол. на журнал „Промінь". Дали 200 дол. для добудови їдальні при Нар. Домі. Купуємо хворим членкам квіти і відвідуєм у шпиталі. Виповнили буджет до централі.

Фінансовий звіт:

З 1960 р. осталось	$357.51
Прихід на 1961 р.	272.85
Розхід на 1961 р.	446.81
В касі осталось	183.55

На 1962 р. до заряду увійшли пані: Єлисавета Мандрусяк — голова, Марія Бабич — заступниця голови, Катерина Мандрусяк — рек. секретарка, Марія Лизанюк — касієрка, Марія Кревенчук і П. Марія Костюк — господині.

Елена Гринів, уст. голова
Катерина Мандрусяк, секр.

DOMINION RESTAURANT

"Air Conditioned"

Have the Best Meals

in North Battleford for Saskatchewan

Lucyk's Book & Gift Shop

School and office supplies, China,

Gifts and Greeting cards

North Battleford, Sask.

Fort Motel Battleford's Newest

Fort Motel Battleford's newest pleasantly located (at the) junction highway 5—40—4 West.

Spacious grounds fully modern
Single, double & family units with:
Kitchenette, T.V. phones, swimming pool. Adjacent to Esso and restaurant. Reservation accepted by letter or wire. Ph. 937-2651 Battleford, Sask.

НАЙКРАЩЕ ЗАВЕДЕННЯ ДЛЯ ЧИЩЕННЯ ВАШОГО ОДЯГУ!

KINGSWAY DRY CLEANING

9232—III Avenue, Edmonton, Alta. — Ph. 477—2710

Петро Федьо і **Пилип Коваль,** власники

For the "REST" of your life

Stay at the

AUDITORIUM HOTEL

D. G. LUTZAK, Mgr.

North Battleford, Sask. Phone 445-2456

НАЙКРАЩІ КВІТИ НА ВСЯКУ ОКАЗІЮ!

MICHAEL'S FLOWERS

9712—III Avenue, Edmonton, Alta. — Ph. 477—4025

Марія Бісюк, власник

THE ROXY PHOTO STUDIO

and

PHOTOGRAPHIC SUPPLY STORE

Box 217 — North Battleford, Sask.

ВІДСВІЖУЮЧІ НАПИТКИ ДОБІРНОЇ ЯКОСТИ!

Prairie Rose Manufacturing Co. Ltd.

9611—104 Avenue, Edmonton, Alta. — Ph. 422—1881

Василь Гавриляк, власник

ПОДЯКА ЧЛЕНКАМ У ГРИМСБІ

Складаю щиру подяку членкам жіночого т-ва ім. Кн. Ольги за прощальне прийняття-несподіванку, що Ви мені зробили 2-го липня, 1961 р. і за той дорогий дарунок — святий образ, що на заклик пані Т. Дяковської і пані Шпитковської дали мені на памятку. Дякую кожній членкині зокрема, що причинились до того подарунку.

Хай Господь благословить Вас надалі працювати в організації. Жаль мені було прощатися з Вами, однак така Божа воля і треба приймати те, що Бог дає. Мені було радісно працювати в організації разом з Вами, вона була і є для мене дорогою і Бог давав мені силу поборювати всякі труднощі. Буду і надалі працювати по змозі моїх сил. Почувалась я між Вами як між своїми рідними, любила кожну з Вас щиро і ще раз складаю моє щире спасибі Вам усім.

Параскевія Мігус

УКРАЇНСЬКЕ ПОХОРОННЕ ЗАВЕДЕННЯ

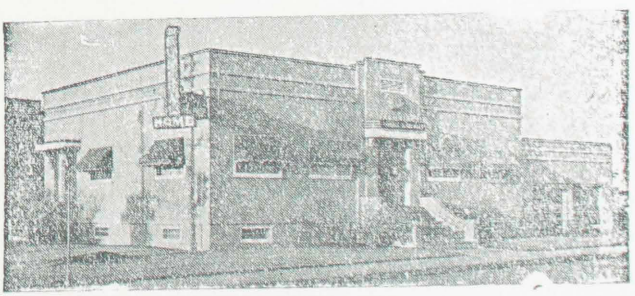

В годині смутку по втраті дорогої особи в родині, приятеля чи знайомого, звертайтесь за сумлінною і ввічливою обслугою в похороненню, бальзамуванню і в закупленню домовини та нагробних хрестів до:

PARK MEMORIAL FUNERAL DIRECTORS

9709 - 111 Ave. Phones: GA 2-2331 & GA 4-1633 Edmonton

Відділи в таких містах Альберти:

Vegreville, Phone 2011 — Lamont, Phone 53 — Smoky Lake — Myrnam — Wilna — Mayerthorpe — Wildwood.

В. М. СМОЛИК, управитель

P JAN 62
MALANCHUK MRS N
10959-117 ST
EDMONTON ALTA

CANADA

Знайте свої права

Законно прийняті іміґранти користуються такими самими правами, як і всі інші канадські робітники. Хоч більшість працедавців в Канаді є чесні та порядні, деякі на жаль, використовують іміґрантів.

— Остерігайтесь несправедливих способів наймання на працю.
— Домагайтесь, щоб вам давали платну відпустку, яка вам належить.
— Переконайтеся, чи відрахування з вашої платні на помешкання та прохарчування не є завеликі.
— Не дозволяйте, щоб Вас вживали як страйколомів.
— Пильнуйте, щоб ваша книжка забезпечення від безробіття мала всі значки, які вам належаться.
— Не бійтеся вступати до професійних спілок. Це ваше право.
— Не бійтеся погроз працедавця, що вас депортують.

Якщо ви маєте обґрунтовану скаргу на умови вашої праці, шукайте поради у провінційних урядовців вашої місцевости. Якщо ви не знаєте хто вони — сконтактуйтеся з найближчим урядовцем іміґраційного уряду, вашим священиком, або з представником етнічної групи, до якої ви належите. Вони зроблять все, що можуть, щоб вам допомогти.

Ellen D. Fairclough

Елен Д. Фейркло
Міністер Громадянства і Іміґрації